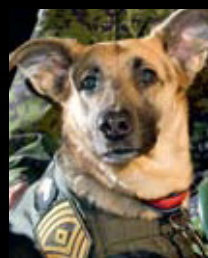

jubilæum

MED 60 ÅRS ERFARING OG I FULD FART IND I FREMTIDEN

Det moderne hjemmeværn

Særunnmner af HJV magasinet, marts 2009

Redaktion:

Jørgen Jensen (ansv.)
Jakob Eberhardt
Charlotte Baun Drejka
Joan Schack
Jesper Svenningsen
Sara Gjøde
Preben Petersen

Citat

Artikler må citeres inden for citatreglerne, når det sker med tydelig angivelse af "HJV jubilaum – særunnmner af HJV magasinet" som kilde.

Design & tryk:

Datagraf A/S

ISBN nr. 978-87-985012-1-3

Adresse:

Hjemmeværnskommandoen
Presseafdelingen
Kastellet 82
2100 København Ø.
Telefon 33 47 93 95
Mail: hjvbl@hjv.dk
www.hjv.dk

Hovedfoto, forside:

Ole Bo Jensen

jubilæum

MED 60 ÅRS ERFARING OG I FULD FART IND I FREMTIDEN

Indhold

Værn om de frivillige

Forsvarsminister Søren Gade fremhæver frivilligheden som det helt afgørende for hjemmeværnet. Uden den intet hjemmeværn. I et interview med HJV jubilæumsmagasin gør forsvarsministeren rede for sit syn på hjemmeværnet og dets fremtid. ▶

Ildsjæle for Danmark

I en foranderlig verden med konstante krav til fornyelse og tilpasning til nye vilkår fylder hjemmeværnet 60 år den 1. april 2009.

Det er værd at fejre. Det gør vi blandt andet med dette jubilæumsmagasin, der handler mest om nutid og fremtid. Om hvad det moderne hjemmeværn kan og den rolle, værnet gerne vil udfylde i fremtiden. Baseret på de værdier, der har præget hjemmeværnet historisk og også er bærende i dag: At tusinder af danskere stiller op for forsvaret og beskyttelsen af Danmark. Frivillige ildsjæle.

Vi kigger naturligvis også tilbage på 60 års spændende historie, begivenheder og personer, der har formet hjemmeværnet.

God fornøjelse med læsningen.

"Den, der opfatter fremtiden som modvind, går i den forkerte retning".

Martin Held

De mange opgaver

Hjemmeværnet besidder mange kompetencer til støtte for samfundet i forskellige situationer. I en række artikler fortæller underafdelingschefer fra hjemmeværnets fire værnsgrene og to frivillige instruktører om kapaciteterne på deres område.

De har været med hele vejen

Svend Aage Hansen og Bendt Thomsen blev begge medlemmer af det nyoprettede hjemmeværn i 1949. Og de har været med lige siden. I et interview fortæller de to jubilarer om deres 60 år i den frivillige militære organisation. ▶

Og de gør det frivilligt...

LANGTIDSHOLDBART HJEMMEVÆRN Forsvarsminister Søren Gade er imponeret over, at 50.000 danskere bruger noget af deres fritid til at gøre vores tilværelse mere sikker.

AF JAKOB EBERHARDT OG JØRGEN JENSEN

FOTO: OLE BO JENSEN

"Efter Murens Fald i 1989 sagde mange, at nu er det slut for hjemmeværnet. Men sådan skulle det ikke gå. Det har vist sig, at der er masser af nye opgaver, og at nye tider har bragt nye trusler. Det er værdifuldt for samfundet, at vi har en frivillig organisation, der evner at omstille sig til at imødegå nye trusler."

Ordene er forsvarsminister Søren Gades. Efter mange år som en del af det danske mobiliseringsforsvar under Den Kolde Krig, kunne det måske være svært at se berettigelsen af et hjemmeværn. Ikke bare i de glade dage, hvor Berlinmurens sten blev til souvenirs for jublende tyskere, men også efterfølgende med Sovjetunionens sammenbrud og Warszawa-pagtens opløsning. For der var jo ingen fjende længere.

Hjemmeværnets evne til at tilpasse sig nye tider og nye opgaver er årsagen til, at ministeren betragter værnet som en ung organisation, selv om det den 1. april når den militære pensionsalder på 60 år. Samfundet har fortsat brug for en frivillig militær organisation, der kan støtte både forsvaret og civile myndigheder, fastslår Søren Gade.

Frivilligheden er fundamentet

For ministeren er frivilligheden hele fundamentet for hjemmeværnet og dets store styrke.

"Det er pinedød vigtigt, at vi holder fast i frivillighedsbegrebet i hjemmeværnet. Det er det, der gør hjemmeværnet så stærkt og langtidsholdbart. Hvis frivilligheden forsvinder, så taber vi hjemmeværnet," siger han.

Søren Gade beundrer de mange tusinde medlemmers frivillige engagement. Han mener, det er udtryk for uegennytte og en lyst til at hjælpe andre mennesker.

"Hvor er det imponerende, at over 50.000 mennesker har valgt at bruge noget af deres fritid på at gøre din og min tilværelse mere sikker. Det er da lidt stort," siger ministeren.

Han er dog godt klar over, at der er grænser for, hvad der kan forlanges af de frivillige:

"Men hvis man professionaliserer hjemmeværnet ind ad bagdøren, så det bliver halvprofessionelt, så vil man på et tidspunkt blive

mødt af et krav om, at pengene bliver inddraget og givet til politi, beredskab eller forsvaret."

Hjemmeværnet har leveret varen

Søren Gade konstaterer, at hjemmeværnet har levet op til de krav, som politikerne stillede til organisationen ved sidste forsvarsforlig. Og det på trods af at man efter hans opfattelse gik langt ved det forlig, der snart udløber.

"Man gik lige så langt, som man kunne og måske endda lidt længere i forhold til, hvad man kunne forvente at nå på en femårig periode. Men hjemmeværnet har leveret varen," fastslår han.

"Nogle har måske haft deres tvivl om, hvorvidt hjemmeværnet kunne leve op til de politiske krav, men det kunne organisationen rent faktisk," tilføjer han. »»

Nogle har måske haft deres tvivl om, hvorvidt hjemmeværnet kunne leve op til de politiske krav, men det kunne organisationen rent faktisk.

»» Med hensyn til næste forsvarsforlig tror Søren Gade ikke på lige så store forandringskrav, som sidste gang.

"Jeg ser ikke for mig en omstilling af hjemmeværnet i samme størrelsesorden, som vi lige har oplevet. Det tror jeg ikke, at en frivillig organisation som hjemmeværnet kan holde til. Det har været utrolig hårdt for mange af de frivillige og de fastansatte. Der kommer justeringer – det skal der – men slet ikke i samme omfang som sidst, og det er heller ikke nødvendigt," pointerer forsvarsministeren.

Større potentiale

På spørgsmålet om, hvorvidt der er noget, hjemmeværnet kan gøre bedre, svarer forsvarsministeren: "Jeg tror, at der stadig er et potentiale med politi, SKAT og andre, der kan udnyt-

tes. Men det er ikke sådan, at jeg siger, at hvis ikke vi gør det og det, så falder det hele fra hinanden. Men vi har et ansvar for at bruge samfundets ressourcer bedst muligt."

Søren Gade peger i den forbindelse på, at den nye politireform har gjort det lettere for hjemmeværnet og politiet at samarbejde. Der er nemlig nu langt færre politidirektører end tidligere, og dermed også færre personer at forhandle med for hjemmeværnet. Og det får betydning, mener forsvarsministeren.

"Jeg tror, at hjemmeværnet nu bliver tænkt mere ind i beredskabet, end det måske gjorde før."

Fremtiden

I forhold til fremtiden forudser ministeren, at bevogtning af kritisk infrastruktur og installatio-

ner vil blive en endnu vigtigere del af hjemmeværnets opgaveløsning end tidligere. Specielt for at imødegå terrortrusler.

"Og jeg tror, at det vil give hjemmeværnet en skarpere militær profil," siger Søren Gade.

Internationale udsendelser er et andet område, som Søren Gade mener, at hjemmeværnet kan videreudvikle fremover. Han peger på, at han og forsvarret kun har haft lovord til overs for den første hjemmeværnsdeling i Afghanistan.

"Det er ikke sådan, at hjemmeværnets eksistensberettigelse nu er international tjeneste. Det må det ikke blive, og det skal det aldrig være. Men der er ingen tvivl om, at det betyder noget for hæren og dermed for hjemmeværnet og dets profil, at det også er i stand til at løse de skarpeste opgaver, man kan blive sat ud i," siger han.

Hvor er det imponerende, at over 50.000 mennesker har valgt at bruge noget af deres fritid på at gøre din og min tilværelse mere sikker. Det er da lidt stort.

En god og billig forsikring

Det er imidlertid ikke kun forsvaret og andre samarbejdspartnere, der er glade for hjemmeværnet. Forsvarsministeren mærker i det hele taget en stor tilslutning til hjemmeværnet i befolkningen.

"Der er ikke noget folkekrav om at nedlægge hjemmeværnet. Tværtimod er der mange, der har respekt for det," konstaterer Søren Gade. Og han mener, at skeptikerne skal overbevises af de gode argumenter. Det vil sige gennem en synliggørelse af hjemmeværnets indsats.

Samtidig pointerer han, at det er en billig forsikring for samfundet at have hjemmeværnet.

"Det er jo under 10.000 kroner per hjemmeværnsmand og -kvinde om året. Og det er en stor sikkerhed, man får ved at have den ressource," siger Søren Gade.

Han peger i den forbindelse på, at hjemmeværnet er med til at øge samfundets robusthed, idet organisationen stiller en masse frivillige til rådighed for blandt andet politiet.

En god historie

Trods den skærpede kamp om folks tid, opmærksomhed og engagement tror Søren Gade, at hjemmeværnet kan blive ved med at tiltrække unge mennesker.

"Det handler om at have noget fornuftigt at tilbyde, det vil sige relevant uddannelse og relevante opgaver. Men også kammeratskab og godt sammenhold er helt afgørende for hvernningen," siger han.

Desuden peger han på, at tjenesten i hjemmeværnet er fleksibel, det vil sige, at den tidsmæssigt kan tilpasses de forskellige livsperio-

der. Der er både noget for den helt unge, som har meget tid, og den lidt ældre, der på grund af familieforpligtelser har lidt mindre tid.

Så Søren Gade er fortrøstningsfuld på hjemmeværnets vegne, og han glæder sig over den aktuelle fremgang. Det gælder både i forhold til organisationens nye, styrkede profil, dens opbakning i befolkningen og dens opfyldelse af de politiske krav i sidste forlig.

"Jeg synes på alle måder, at det er en god historie. Og hvis der nogensinde har været mulighed for at slå et slag for hjemmeværnet, så er det nu," konstaterer forsvarsministeren.

Her er hjemmeværnets fremtid

NY GENERATION Især øvelserne og kammeratskabet tiltrækker to unge og nye medlemmer af hjemmeværnet. Men livet i den frivillige organisation forpligter også: Som frivillig må man engagere sig, og begge opfordrer til at skærpe tidsforbruget til den aktive styrke.

« Mette Pejtersen og Stefan Kure har begge været med i hjemmeværnet i cirka et år.

AF JAKOB EBERHARDT
FOTO: OLE BØ JENSEN

De er begge i første halvdel af 20'erne og har været medlemmer af hjemmeværnet i cirka et år. Mette Pejtersen og Stefan Kure er blandt de yngste medlemmer af den frivillige militære organisation, og de er dermed også repræsentanter for dens fremtid.

Selvom 24-årige Mette Pejtersen kun har været medlem af hjemmeværnet siden april 2008, har hun allerede været indsat til trafikregulering i forbindelse med Copenhagen Marathon og bevogtning af et nedbrændt hus, hvor hun var en af de første hjemmeværnsfolk, der ankom til stedet og skulle overtage efter politi og brandfolk.

"Det kan godt være, at folk udefra synes, at trafikregulering er en skodopgave. Men det synes jeg overhovedet ikke, at det er. Det kræver noget at afvise folk og fortælle folk, hvad vej de skal køre, hjælpe dem ud af byen og eventuelt finde alternative løsninger," siger Mette, der tilhører Politihjemmeværnskompagni Amager og til dagligt arbejder som postbud i København.

Også Stefan Kure har allerede været på skarpe opgaver, selvom det ikke er mere end et år siden, at han startede i hjemmeværnet. Blandt andet har han været med til at bevogte en strand, hvor en person var fundet død. Stefan Kure, der er 22 år og uddannet klejnsmed, skulle være med til at holde uvedkommende væk fra stedet. Oprindeligt kommer han fra Bornholm, men sammen med kæresten er han flyttet til Århus, hvor han er blevet medlem af Motoriseret Infanterihjemmeværnskompagni Eshøj.

Hjælpe andre

En bannerannonce på internettet og en hjemmeværnsudstilling på et bornholmsk dyrskue. Det var de umiddelbare anledninger til, at henholdsvis Mette Pejtersen og Stefan Kure meldte sig ind i hjemmeværnet. Men tanken havde modnet sig længe inden.

"Helt basalt var det ønsket om at hjælpe andre mennesker, som ikke er i stand til at hjælpe sig selv, for eksempel ved katastrofesituationer eller når vi i politihjemmeværnet assisterer politiet, så de kan bruge deres ressourcer andre

steder," beretter Mette Pejtersen om årsagen til at melde sig ind i hjemmeværnet.

Men derudover peger den unge hjemmeværnskvindes på den personlige udvikling og udfordring.

"Fysisk og psykisk lærer jeg rigtig meget om mig selv. Når jeg for eksempel er med på øvelse, lærer jeg mine grænser og smertetærskel at kende, og hvordan jeg reagerer i stressede situationer, og når jeg bliver træt," siger hun.

Stefan havde i flere år haft en militær interesse, og da han blev kasseret til session, valgte han hjemmeværnet for på den måde at have med forsvaret at gøre.

"Men det handler også om at have det sjovt og være sammen med andre og om muligheden for at tage de forskellige uddannelser, som hjælper mig lige så meget i det civile liv som i hjemmeværnet," forklarer Stefan Kure.

Også for Mette Pejtersen drejer det sig om at stifte bekendtskab med det uniformerede liv. Hun bruger blandt andet tjenesten i politihjemmeværnet til at snuse til både forsvaret og politiet, hvor hun måske kunne tænke sig at arbejde på et tidspunkt.

"I politihjemmeværnet kan jeg være lidt på forkant med, hvad det indebærer at have jobs de steder. For du får både noget soldatermæssigt og noget politimæssigt uddannelse, hvilket er perfekt," fortæller Mette.

Kammeratskab

Mette og Stefan enige om, at øvelserne hører til blandt de mest attraktive aktiviteter i hjemmeværnet.

"Det er dér, man rykker sig rigtig rigtig meget," påpeger Mette.

"Under øvelserne får du prøvet dig selv af, og du får lov at vise, hvad *du* kan," supplerer Stefan.

Men også selve spændingsmomentet tiltrækker de to unge hjemmeværnsfolk.

"Det der med at have et gevær i hånden og storme derudaf. Det er altså for fedt," griner Mette.

"Adrenalin pumper, og du er helt oppe at

køre. Det hele går bare så stærkt, skud og larm over det hele. Det er simpelthen så sjovt," tilføjer Stefan.

Noget af det, der har gjort størst indtryk på Mette, siden hun startede i hjemmeværnet, er det sociale aspekt og engagementet i hjemmeværnet.

"Vi er superaktive, og jeg er virkelig overrasket over, hvor meget arbejde man kan lægge i det. Og med hensyn til kammeratskabet har jeg ikke oplevet noget lignende. Folk er bare supersøde og hjælpsomme," siger Mette.

Hun peger desuden på, at hjemmeværnet giver nogle muligheder og oplevelser, som man ikke kan få andre steder.

"Her kan man få lov at udleve en vildere side af sig selv og virkelig få mudder under neglene," understreger Mette.

Også for Stefan har hjemmeværnet betydet kammeratskab. Han nåede kun lige at blive sat ind i et bornholmsk kompagni, før han skulle flytte til Århus.

"Jeg er flyttet til en helt ny by, hvor jeg næsten ikke kender nogen mennesker, og her giver hjemmeværnet mig chancen for at lære nogle nye mennesker at kende, og samtidig har »»

Specielt når du ligger ude i mudderet, så er alle ens, og så er man der bare for at hjælpe og støtte hinanden som kammerater hele tiden. *Stefan Kure*

Og med hensyn til kammeratskabet har jeg ikke oplevet noget lignende. Folk er bare supersøde og hjælpsomme. *Mette Pejtersen*

»» jeg noget at lave om eftermiddagen og aftenen,” forklarer Stefan.

I det længere perspektiv regner begge hjemmевærnssoldater med at tage lederuddannelser i hjemmевærnet, og Mette er ikke afvisende over for udsendelse på internationale operationer. Stefan forventer desuden, at de forskellige hjemmевærnsuddannelser, han erhverver sig med tiden, kan give ham kompetencer i det civile liv. For eksempel kan de være en fordel i jobsøgningsituationer.

Ikke stærkere end det svageste led

Da de to unge hjemmевærnsmedlemmer bliver spurgt om hjemmевærnets styrker, lyder der flere bud. Mette mener, at styrken blandt andet ligger i frivillighedsprincippet, fordi det betyder, at de folk, der melder sig ind, er meget engagerede. Men samtidig er frivilligheden også en svaghed. For når det er en fritidsbeskæftigelse, kan folk ikke altid stille til de skarpe situationer i nødvendigt omfang.

Stefan peger på, at styrken også ligger i, at hjemmевærnsmedlemmerne er med til at aflaste samarbejdspartnerne, herunder politiet, og Mette fremhæver mangfoldigheden og alsidigheden blandt hjemmевærnets medlemmer.

”Der er jo alt fra revisorer til skraldemænd, postbude og studerende,” siger Mette.

Samtidig mener Stefan, at uniformen gør, at der ikke er forskel på folk. Når man trækker i uniform, er man på lige fod.

”Så er der ikke forskel på postbudet, smeden og revisoren. Specielt når du ligger ude i mudderet, så er alle ens, og så er man der bare for at hjælpe og støtte hinanden som kammerater hele tiden,” understreger den unge hjemmевærnsmand.

Både Stefan og Mette er enige om, at der også bliver lyttet til hjemmевærnets medlemmer. Hvis man for eksempel har fået en skade eller et andet problem, bliver der taget hensyn til det under øvelsen. Der bliver ikke set skævt til én i den forbindelse.

”Holdningen hos os er, at vi ikke er stærkere end det svageste led. Alle skal med. Vi går ud

som gruppe, og vi går hjem som gruppe, sådan må det være," konstaterer Mette.

Skærpede krav

Mette og Stefan er også meget enige, når det gælder hjemmeværnets svagheder: Kravet til den aktive styrke om 24 timers funktionsrelateret tjeneste årligt er for lavt. For det kræver faktisk bare én weekendøvelse om året.

Mette mener, at det er svært at få en gruppe til at fungere, hvis folk kun møder én gang i kvartalet eller hvert halve år.

Og Stefan giver hende ret. Han påpeger, at der ikke er noget værre for en gruppe end at mangle for eksempel tre mand til den daglige træning. For de tre mand bliver en hindring for gruppen.

"Man går og bliver en smule småirriteret på dem, der aldrig kommer, for de har ikke lært de grundting, som vi andre har trænet eller øvet eller talt om til kompagniaftenerne. Hvis man melder sig ind i hjemmeværnet, så skal man også gå ud over de 24 timer og lægge mere i det," pointerer Stefan og foreslår, at det tidsmæssige krav sættes op til for eksempel en uges tjeneste.

Mette synes i det hele taget, at hjemmeværnet skal være en mere professionel frivillighed

organisation, der tør være mere konsekvent.

"Jeg mener, at enten er man med, eller også er man ikke med. Og her kunne hjemmeværnet godt være bedre til at sortere i folk," forklarer Mette og peger på indførelse af mere professionalisme i hjemmeværnet som en mulig løsning. Men Stefan er mere skeptisk. Han henviser til hjemmeværnets historiske fundament, som man skal være varsom med at pille ved.

Et langt hjemmeværnsliv

Hjemmeværnets svagheder har dog ikke slået skår i Mettes og Stefans glæde over at være med i den frivillige militære organisation. Og de forestiller sig begge, at deres hjemmeværnsengagement er af længere varighed. Stefan peger på fleksibiliteten i hjemmeværnet, som

muliggør, at man kan holde en pause i ens hjemmeværnstjeneste, for eksempel i en periode hvor ens job kræver meget.

"Man melder bare til sin gruppefører, at man vil tage en form for orlov i det næste halve eller hele år. Så bliver man pillet ud af gruppen og står på sidelinjen, indtil man er klar til at deltage igen på fuld kraft," siger Stefan.

Selvom Mette synes, at det er svært at spørge om hendes hjemmeværnsfremtid, så tror hun ikke, at hendes hjemmeværnsgering bliver kortvarig. Det er den simpelthen for spændende til.

"Der sker så meget i de her tider, og der er rigtig meget brug for os. Og så længe der er udviklingsmuligheder, og der er brug for mig, så er jeg frisk," slutter Mette.

Adrenalin pumper, og du er helt oppe at køre. Det hele går bare så stærkt, skud og larm over det hele. Det er simpelthen så sjovt. *Stefan Kure*

Hjemmeværnskommandoen

Den overordnede opgave er at opstille personel og enheder til at løse opgaver for hæren, søværnet og flyvevåbnet, totalforsvaret og civile myndigheder. Desuden omfatter opgaverne planer, programmer og studievirksomhed for hjemmeværnets udvikling, resultat- og produktionsstyring for hjemmeværnets virksomhed samt information om hjemmeværnet. Underlagte myndigheder: Fem totalforsvarsregioner, 18 hærhjemmeværnsdistrikter, Det Bornholmske Hjemmeværn, to marinehjemmeværnsdistrikter, to flyverhjemmeværnsdistrikter, virksomheds-hjemmeværnet og Hjemmeværnsskolen.

Det moderne

Hærhjemmeværnet

Kapaciteter

37.593 hærhjemmeværnssoldater, heraf 15.787 aktive, som er fordelt på 208 underafdelinger (kompagnier). Særlige enheder: Hjemmeværnets Indsatsstyrke (HIS) og Særlig Støtte- og Rekognosceringskompagni (SSR).

Opgaver

Støtte til hærenheders uddannelser, øvelser, nationale og internationale operationer. Støtte til politiet, som i stor udstrækning varetages af særligt uddannede politihjemmeværnssoldater (politihjemmeværnet). Deltagelse i blandt andet sne-, miljø-, stormflods- og antiterrorberedskab.

Særligt materiel

Terrængående personbiler og lastbiler samt avanceret observationsudstyr.

Samarbejdspartnere

Hæren og det øvrige forsvar, politiet, beredskabet, kommuner og andre myndigheder.

Marinehjemmeværnet

Kapaciteter

4.900 marinehjemmeværnssoldater, heraf 2.882 aktive, som er fordelt på 39 underafdelinger (flotiller).

Opgaver

Farvands- og havmiljø-overvågning, eftersøgning og redning, bekæmpelse af olieforurening, patruljesejladser med politiet og toldsejladser med SKAT. Øvrige opgaver er bevogtning og nærforsvar af flådestationer, havne samt søværnets og udenlandske flådeenheders skibe.

Særligt materiel

30 fartøjer fordelt i de danske havne. 35 hurtiggående gummiåbåde med blandt andet radio og GPS.

Samarbejdspartnere

Søværnet, politiet, SKAT, beredskabet, civile havne, lufthavne, rederier, flyvevåbnets SAR-enheder og det øvrige forsvar.

Hjemmeværnsskolen

Skolen, der har afdelinger i Nymindegab i Vestjylland og Slipshavn ved Nyborg, er hjemmeværnets center for planlægning og udvikling af uddannelser. Den varetager desuden befalingsmands- og officersuddannelser samt løbende efteruddannelser. Mange uddannelser gennemføres lokalt i underafdelingerne af frivillige instruktører, der er uddannet på Hjemmeværnsskolen. Hjemmeværnssoldater skal gennemføre lovpligtig grunduddannelse, der svarer til værnepligtiges basisuddannelse, og som omfatter militære færdigheder, brand, redning, miljø og hjælp til politiet.

Totalforsvarsregionerne

De fem regioner har ansvar for det regionale forsvar og udgør den militære del af totalforsvaret, der også består af politiet og det statslige og kommunale redningsberedskab. Regionerne opstiller og uddanner militære, indsatsklare enheder og enkeltpersoner og gennemfører operativ styring samt faglig og beredskabsmæssig planlægning.

Totalforsvarsregion
Nordjylland

Totalforsvarsregion
Midtjylland

Totalforsvarsregion
Fyn, Syd- og Sønderjylland

Totalforsvarsregion
Sjælland

Totalforsvarsregion
København

hjemmeværn

Flyverhjemmeværnet

Kapaciteter

5.294 flyverhjemmeværnssoldater, heraf 1.930 aktive, som er fordelt på 33 underafdelinger (eskadriller).

Opgaver

Bevognings- og sikringsopgaver for flyvevåbnet samt støtte til uddannelse af flyvevåbnets soldater. Desuden bevogtning af civile lufthavne samt observation, overvågning og eftersøgning fra luften.

Særligt materiel

Otte fly fordelt rundt omkring på de danske flyvepladser.

Samarbejdspartnere

Flyvevåbnet, lufthavne, redningsberedskabet, politiet, SKAT, søværnet og hæren.

Virksomhedshjemmeværnet

Kapaciteter

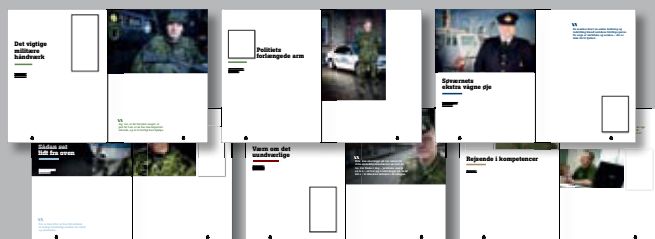
1.378 hjemmeværnssoldater, heraf 758 aktive, som er fordelt på 16 underafdelinger (kompagnier). Virksomhedshjemmeværnet er organiseret i tre grene: energi-, tele- og jernbanehjemmeværnet.

Opgaver

Virksomhedshjemmeværnet er uddannet og trænet i at sikre sårbare anlæg og installationer og kan opstille enheder på virksomheder inden for energiforsyning, telekommunikation og transport. Hertil kommer aftaler med samfundsvigtige virksomheder om udvikling og styrkelse af sikkerhedsberedskab.

Samarbejdspartnere

Rigspolitiet, Beredskabsstyrelsen, forsvaret, styrelser, myndigheder og samfundsvigtige virksomheder.

side 14-25

Læs de frivilliges beretninger om, hvad det moderne hjemmeværn kan tilbyde samfundet.

Det vigtige militære håndværk

HÆRHJEMMEVÆRNET Hæren og politiet har stort udbytte af hærhjemmeværnets færdigheder og ressourcer. De militære færdigheder er vigtige, for man ved aldrig, hvad der kan ske, siger kaptajn Michael Jensen.

AF JAKOB EBERHARDT

FOTO: OLE BO JENSEN

Både hærhjemmeværnets militære kompetencer og materiel kommer politiet til gode. Det mener kaptajn i hjemmeværnet Michael Jensen, som er chef for Motoriseret Infanterihjemmeværnskompagni Jonstrup. Og han ved hvad han taler om.

I 2005 var hans kompagni indsat i forbindelse med den tidligere amerikanske præsident George Bushs besøg i Danmark.

Her patruljerede hjemmeværnssoldaterne blandt andet bunkere med våbendepoter, der lå tæt på det område, som præsidenten befandt sig i. Hver anden time blev der kørt tilsyn med bunkerne.

"Den opgave havde politiet svært ved at løse, fordi den foregik i terræn," fortæller kompagnichefen.

Da Ungdomshuset et par år senere blev ryddet, støttede Michael Jensens kompagni igen politiet. Murbrokkerne fra Ungdomshuset blev kørt til Amager, og for at forhindre aktioner på stedet blev hjemmeværnssoldaterne indsat til at bevogte det.

"Vi kunne gøre det med få folk i forhold til politiet, fordi vi har natovervågningsudstyr. Vi etablerede nogle centrale poster, hvorfra vi overvågede området," siger Michael Jensen.

Også i forbindelse med eftersøgninger af personer i områder med sumpe og skove kommer værnets militære ressourcer til deres ret, pointerer den 36-årige kaptajn.

Og hans konklusion er klar:

"Den store kapacitet, vi har og kan støtte med, er altså terrænkendskab, terrængående køretøjer og natudstyr, som politiet ikke har i samme omfang."

En deling på tre timer

Som chef for et kompagni i Hjemmeværnets Indsatsstyrke (HIS) skal Michael Jensen kunne stille med en deling i løbet af tre timer i tilfælde af en krisesituation. Og endnu en deling efter i alt seks timer.

"Jeg tror, at det betyder meget, at politiet ved, at de har den kapacitet stående, og at vi hurtigt kan hjælpe," siger Michael Jensen.

Som eksempel på en hurtig og konkret indsættelse peger Michael Jensen på en episode sidste år, da et solariecenter på Østerbro eksploderede. Et infanterikompani fra Hærhjemmeværnsdistrikt København City, der også tilhører HIS, blev indsat og høstede stor ros og anerkendelse af politiet. Det gjaldt både den hurtige reaktionstid og de militære færdigheder.

Portræt

Michael Jensen

- 36 år og arbejder som tekniker i el-branchen.
- Siden 1992 har han været medlem af hjemmeværnet. Han startede i et områdekompagni, men gik senere over i et politihjemmeværnskompagni.
- Efter en udsendelse med Gardehusarregimentet til Bosnien i 1999 var han med til at starte en af de første delinger i 3000-mandsstyrken (nu Hjemmeværnets Indsatsstyrke). Delingen stod klar i 2003.
- Michael Jensen har rang af kaptajn og er i dag kompagnichef for Motoriseret Infanterihjemmeværnskompagni Jonstrup under Hærhjemmeværnsdistrikt Storkøbenhavn.

Det er blandt andet en sådan opgave, som Michael Jensens kompagni står klar til at løse.

"I en sådan situation kan vi blandt andet lave den ydre afspærring for at holde civile personer væk, så politiet kan arbejde i fred og ro. Men derudover kan vi hjælpe tilskadekomne, hvis ikke der er ambulancer nok, og vi kan vise redningskøretøjer frem," forklarer kompagnichefen.

De militære opgaver

Michael Jensen pointerer, at det stadig er vigtigt at træne de militære kampopgaver i hærhjemmeværnet, selvom truslen fra det tidligere kommunistiske Østeuropa ikke længere eksisterer. Mange af de aspekter hjemmeværnssoldaterne kommer igennem i træningen, kan nemlig overføres på andre situationer, for eksempel kommandovejen, fempunktbefalinger, de taktiske aspekter og ikke mindst evnen til kunne samarbejde under pressede forhold.

"Når man først mestrer de almindelige kampformer, så er man også bedre rustet til at løse civile opgaver," understreger kaptajnen.

Men bortset fra det mener han, at det ville være forkert helt at fornægte hjemmeværnets oprindelige eksistensberettigelse – forsvaret af landets grænser. For som han siger: "Hjemme-

Michael Jensen er kompagnichef i et motoriseret infanterihjemmeværnskompagni. Det tilhører Hjemmeværnets Indsatsstyrke (HIS), der er hjemmeværnets primære bidrag til løsning af militære opgaver for totalforsvaret.

værnet er en forsikring, og man ved ikke, hvad der sker i morgen, selvom jeg ikke ser en direkte trussel mod Danmark.”

For Michael Jensen er hærhjemmeværnets overordnede berettigelse i dag, at Danmark dermed besidder en enhed, der er uddannet til at støtte både politiet og hæren. Og det er ikke mindst vigtigt i en tid, hvor en stor del af hæren er udsendt, påpeger han.

”Hvis der bliver brug for en større enhed, så har man hærhjemmeværnet. Vi er uddannet til forskellige opgaver og har materiellet og køretøjerne stående klar”, siger Michael Jensen.

En af de primære opgaver er observation. Det vil sige, at hærhjemmeværnssoldaterne på grund af deres uddannelse er i stand til at sætte nogle billeder på, hvad der sker rundt omkring, til hjælp for forsvaret og politiet, forklarer kompagnichefen.

”Allerede i vores dagligdag lægger vi mærke til, om der er sket nogle ændringer i samfundet. Det kan være folk, der opholder sig i et område, hvor de ikke plejer at være, eller at der graves noget op ved for eksempel et vandværk,” fortsætter han.

Støtte til hæren

Selvom Michael Jensens kompagni ikke har noget samarbejde med forsvaret i øjeblikket, så mener han, at hærhjemmeværnets støtte til hæren er vigtig.

Tidligere har hans kompagni bidraget til Hærens Basisuddannelse (HBU) og dens slutprøve. Og Michael Jensen understreger, at det stadig er væsentligt, at hærhjemmeværnet støtter hæren i forbindelse med både HBU og Hærens Reaktionsstyrkeuddannelse (HRU),

for eksempel ved at indgå som momentstyrker.

”Forsvaret har selv svært ved at løfte den opgave, og derfor er det vigtigt, at vi stadig er med til at hjælpe,” forklarer kompagnichefen.

Michael Jensen fremhæver også det nye samarbejde med hæren, hvor hjemmeværnet stiller bevogtningsdelinger, der bevogter hærens lejre i Afghanistan. Og han håber, at det bliver udvidet i fremtiden.

”Det er en vigtig opgave med bevogtning af lejrene, og den vil vi nemt kunne løse. Og på den måde er vi med til at frigøre flere ressourcer, så hæren kan komme ud i terrænet derude,” fastslår Michael Jensen.

Han ser meget gerne, at der konstant er en hjemmeværnsdeling udsendt i stedet for, at det som nu kun er to måneder to gange om året. Men selve udsendelsesperioden må ikke vare længere end to til tre måneder ad gangen, for det vil gå ud over folks familieliv og arbejde.

”Jeg håber desuden, at vores motoriserede overvågningsenheder kommer ud og får eskortepgaver, det vil sige sikring af transporterne mellem lejrene,” siger Michael Jensen.

Jeg tror, at det betyder meget, at politiet ved, at de har den kapacitet stående, og at vi hurtigt kan hjælpe.

Portræt

Palle Vestmark

- Kompagnichef de seneste 12 år for Politihjemmeværnskompagni Skanderborg.
- Indledte karrieren i politihjemmeværnet i 1984.
- 45 år og arbejder som vicepolitikommissær i Sydøstjyllands Politi.

Politiets forlængede arm

POLITIHJEMMEVÆRNET Fremtidens samarbejde med politiet må gerne indeholde flere opgaver med større tyngde, mener Palle Vestmark, der i 12 år har stået i spidsen for politihjemmeværnskompagniet i Skanderborg.

AF CHARLOTTE BAUN DREJKA

FOTO: THOMAS YDE

Da et ældre ægtepar i Skovby ved Galten i efteråret 2008 blev udsat for et groft hjemmerøveri med tragisk udgang, var der straks bud efter politikompagniet i Skanderborg.

21 minutter efter alarmeringen en tidlig torsdag morgen i september stod de første folk fra kompagniet klar til at hjælpe Sydøstjyllands Politiet med afspærring af gerningsstedet i Skovby, hvor røvernes voldsomme overfald kostede en ældre ægteemand livet.

Håndsrækningen fra politihjemmeværnet, der stod på i nogle intensive døgn, gav politiet arbejdsro til at koncentrere sig om den indledende efterforskning.

Den type støtte, hvor politihjemmeværnet hurtigt træder til med effektiv afspærring ved et gerningssted, er lige en opgave efter den dynamiske kompagnichef Palle Vestmarks hoved. Dem må der gerne komme endnu flere af i fremtiden.

"Jeg ser meget gerne, at politihjemmeværnet generelt får flere opgaver med kød på. Vi skal op i et højere gear og bort fra klassikeren med kun at stå og dirigere cykelløb eller være p-vagter ved dyrskuer. Vi kan så meget mere og kan sagtens assistere ved flere typer opgaver af politimæssig karakter," mener Palle Vestmark.

Mere hjælp ved gerningssteder

Den dedikerede chef med 12 års erfaring i det

midtjyske politikompagni i Skanderborg gør op til det kommende forsvarsforlig status over ønskerne for det fremtidige samarbejde med politiet.

Han peger på flere opgaver relateret til gerningssteder, hvor politihjemmeværnsfolkene med den rette uddannelse også kunne inddrages til den indre afspærring og adgangskontrol ved et gerningssted. Det kan også være logistiske transportopgaver som eskortekørsel i kritiske situationer, eller når der er forhøjet beredskab som under det kommende klimatomøde i København.

"I min optik handler det om at udvikle et politihjemmeværn, der med kort varsel er i stand til at stille med de nødvendige ressourcer, både når det gælder indsats ved et gerningssted og ved større trafikuheld eller andre opgaver, hvor politiet har brug for vores hjælp," siger Palle Vestmark.

Selv har han fået bygget et kompagni op, der kan mønstre et døgnberedskab med de nødvendige folk, der kan træde til inden for en halv time efter en alarmering. Som de for eksempel gjorde i Skovby.

"Det er den type succesfulde indsættelser, der gør det fantastisk tilfredsstillende at være kompagnichef," mener Palle Vestmark og nævner også kompagniets værdsatte indsats under den årlige Skanderborg Festival.

Politiet skal tage teten

Politihjemmeværnet har ifølge kompagnichefen

i dag et fortrinligt samarbejde med politiet. Nogle steder i landet er situationen den, at politihjemmeværnet rent faktisk har måttet sige nej tak til de mere ordinære opgaver som at dirigere trafikken under cykelløb eller ved byfester, hvor opgaven kan løses på anden måde, eksempelvis ved skiltning.

Det skyldes blandt andet, at der er trillet nye og mere omfattende logistiske trafikopgaver ned i politihjemmeværnets turban, for eksempel støtten til store rockkoncerter – som da Madonna og Rolling Stones gæstede Horsens.

"Vi har sådan set nok at se til – jeg kunne bare godt tænke mig, at vi intensiverede samarbejdet. Potentialet er der," mener Palle Vestmark.

Initiativet til et udvidet samarbejde hviler på politiets skuldre, fordi de stiller opgaverne.

"Det er i høj grad politiet, der bør tage teten. Men vi kan selv skubbe på i den rigtige retning. Jo mere professionelle og effektive vi er, jo større er chancen for, at politiet vil få øjnene op for, at vi kan løse opgaver, der stiller større krav til os. Det er selvfølgelig et spørgsmål om tillid og troværdighed," mener Palle Vestmark.

Han mener, at politihjemmeværnet sagtens kan rumme flere opgaver, selv om indsatsen hviler på et frivilligt grundlag. Det er et spørgsmål om at have tilstrækkelig mange ressourcer at trække på.

"Hvis der er nok hænder i kompagnierne til at løfte opgaverne, kan vi godt tilbyde et katalog med udvidede indsættelsesmuligheder

uden at sprænge frivillighedsprincippet. Det handler om planlægning, koordination og ikke mindst prioritering," fastslår Palle Vestmark.

På samme tid erkender han, at det frivillige hjemmeværnsarbejde som kompagnichef trækker store veksler. Han er fuld af beundring for de mange chefer, som bruger så mange ressourcer ved siden af deres civile job. Selv er han i den situation, at politiet stiller to dage om måneden til rådighed for hans indsats som kompagnichef. Uden den jobmæssige frihed fra sin arbejdsgiver kunne han ikke i så mange år have fået tingene til at hænge sammen med jobbet som vicepolitikommissær og et familieliv med tre børn.

Lokal uddannelse

Mere tyngde i opgavekomplekset vil stille store krav til de kompetencer, som politihjemmeværnsfolkene er i besiddelse af.

I dag danner forskellige politifunktionskurser grundlaget for de frivilliges kompetencer. De bør suppleres med yderligere uddannelse alt efter behov og opgaver. Det kunne være kurser i, hvordan man tackler personer, der er berusede eller ophidsede.

"Lidt psykologi har vi alle brug for at kunne i disse situationer," siger Palle Vestmark.

Det kan også være nødvendigt med yderligere uddannelse i pressehåndtering for de enkelte politihjemmeværnsfolk, da stort set alle

Kompagnichef Palle Vestmark fra Skanderborg: "Vi skal udvikle et politihjemmeværn, der med kort varsel er i stand til at stille med de nødvendige ressourcer ved et gerningssted, større trafikuheld og andre relevante opgaver af politimæssig karakter."

politiopgaver i dag bliver fulgt af pressen på tæt hold.

"Noget så basalt som reglementeret uniformering er selvfølgelig et must. Desværre ser jeg stadig nogle hjemmeværnsfolk, der har et lidt for løsagtigt forhold til deres uniformering – det kan bare ikke tolereres," mener Palle Vestmark.

Renæssance for hjemmeværnet

Når det er sagt, så er Palle Vestmark overbevist om, at det 60 år gamle hjemmeværn rider på en bølge af medvind.

"Personligt tror jeg, at hjemmeværnet vil få en renæssance, fordi vi kan tilbyde noget så opbyggeligt som godt gammeldags kammeratskab, frisk luft og mange oplevelser. Gratis glæder om du vil. Det kan godt gå hen og blive slagkraftige argumenter i en tid, hvor folk måske vil slække på økonomien og dermed på de midler, de ellers ville afsætte på fritidsaktiviteter," mener Palle Vestmark.

Han er også overbevist om, at samfundet fortsat vil se en fordel i at have en ressource som hjemmeværnet, der er i stand til at levere en værdifuld indsats i det nationale beredskab – og senest også i Afghanistan.

"Vi har bevist, at vi kan levere varen. Så længe vi forstår at tilpasse os, følger med tiden og de opgaver, der skal løses, så skal det nok gå!"

Flotillechef i Vendsyssel, John Abild Hansen: "Marinehjemmeværnets ordrebog bugner med over 100 planlagte operative sejladsere om året."

Søværnets ekstra vågne øje

MARINEHJEMMEVÆRNET Med en spækket ordrebog har marinehjemmeværnets frivillige gaster nok at bestille. Udfordringen i fremtiden bliver at skabe sammenhæng mellem ressourcer og opgaver, mener flotillechef John Abild Hansen.

AF CHARLOTTE BAUN DREJKA

FOTO: THOMAS YDE

Opgaverne er mere omfattende end nogensinde. Materiellet og grejet er professionelt, og kredsen af samarbejdspartnerne er betydelig udvidet fra de traditionelle arbejdsgivere i søværnet til nu også toldere, skattefolk og politibetjente på jagt efter smuglere og lovovertrædere til søs.

Der er sket meget i marinehjemmeværnet, siden den nu 48-årige flotillechef John Abild Hansen fra Århus mønstrede et af værnets stålgrå fartøjer i 1994. Dengang i de "glade 90'ere" var der mere tid til pjank og sociale aktiviteter, og mange af øvelserne med søværnet på bøl-

gen blå gik mest af alt ud på at "tage fusen på hinanden", erkender John Abild Hansen i dag.

Sådan er det ikke længere. Det ligger klippefast. Virkelighedens marinehjemmeværn anno 2009 er skarpt og seriøst.

"Du mærker klart en anden holdning og indstilling blandt nutidens frivillige gaster. De unge er ambitiøse og seriøse – der er ikke tid til fjoleri," mener John, der i dag er flotillechef i Vendsyssel.

På den teknologiske front er der også sket en markant udvikling. De nye marinehjemme-

værnsfartøjer er fyldt med avanceret navigationsudstyr og materiel, der kræver anderledes uddannelse. Tag blot de hurtiggående gummi-både, der bruges til eftersøgninger og kontroller til søs – de skyder let en fart på 30 knob – så hurtigt gik det ikke i 90'erne!

Som om det ikke var nok, så er værnets ordrebog med over 100 forudbestilte operative sejldage om året så bugnende, at det næsten truer værnets frivillige fundament.

"Vi er tæt på at nå et punkt, hvor man med rette kan spørge sig selv, om vi kan blive ved

Du mærker klart en anden holdning og indstilling blandt nutidens frivillige gaster. De unge er ambitiøse og seriøse – der er ikke tid til fjolleri.

med at mønstre frivillige gaster til at sejle ud i dagtimerne uden nogen form for kompensati- on,” siger John.

Militære opgaver de vigtigste

I en tid, hvor samfundet pludselig er vågnet op til nye tider med kriser og stagnation, er det naturligvis rart med en smækfyldt ordrebog. For marinehjemmeværnet indeholder den blandt andet overvågning af de danske farvan- de 50 weekender om året og nu også jævnlig told- og politikontrol for SKAT og politi- et. I Jylland har John stået for planlægningen af sejladserne for SKAT.

Efterspørgslen viser, at samfundet fra flere sider gør god brug af marinehjemmeværnets flåde bestående af 30 moderne fartøjer, hvoraf mange i dag også er gearede til at kunne løse miljøopgaver på havet.

For John er der ikke tvivl om, hvilke af ordre- bogens opgaver, der har højeste prioritet.

”Den vigtigste indsats er fortsat vores mili- tære støtte til søværnet, som vi har et tæt sam- arbejde med. Her tænker jeg på farvandsover- vågningen, hvor vi også er med til at håndhæve Danmarks suverænitæt,” siger John.

I prioriteret rækkefølge nævner han herefter eftersøgninger til søs, miljøassistance i tilfælde af olieudslip på havet, havnebevogtningen og som rosinen i pølseenden den nye platform- støtte til politi og SKAT.

Navigatorisk efterslæb

Udviklingen med flere opgaver for nye samar- bejdspartnere og et øget pres især på den ope- rativ kapacitet på havet har dog ifølge flotille- chefen flere konsekvenser.

Aktuelt betyder det, at der er brug for flere besætningsmedlemmer med navigatoriske ud- dannelser. På den lange bane frygter John Abild Hansen også, at de mange sejladsere kan være med til at svække gasternes mulighed for at få tid til at vedligeholde deres uddannelser.

Samtidig oplever flotillechefen, at det ikke er helt så enkelt at få folk til at påtage sig den fri-

villige lederrolle, fordi mange i marinehjemme- værnet hellere vil ud at sejle end at sidde med ansvaret for administrative opgaver.

Flere løsningsmuligheder

John Abild Hansen peger på flere løsningsmu- ligheder. For at komme det navigatoriske uddan- nelsesefterslæb til livs foreslår han, at man mere målrettet går efter at hverve nye medlemmer med netop navigatoriske kompetencer. En an- den mulighed er at tilbyde en form for kompensa- tion til de frivillige, der gerne vil afse tid til at uddanne sig inden for dette felt.

”Jeg kunne da godt forestille mig, at vi for eksempel købte folk fri fra deres arbejde i nog- le måneder, så de kunne gennemføre den nød- vendige navigatoriske uddannelse lidt hurtigere. Tid i dag er jo den største mangelvare for man- ge folk,” mener John.

I dag tager det typisk mellem tre og fem år at uddanne sig som fartøjsfører i marinehjem- meværnet.

For at få flere til at gå chefvejen i marine- hjemmeværnet skal det gøres mere attraktivt at være chef for eksempel ved at tilbyde coaching eller andre relevante uddannelser, mener han.

Selv har han påtaget sig chefrollen i adskilli- ge jyske flotiller, hvor han har været med til at få sat mere damp under kedlerne, så flotillerne er blevet mere velsmurte. I den forbindelse har det været en klar fordel at komme som chef udefra.

”Jeg tror personligt på, at det er handlingen der gør en forskel i en flotille. Det er de små succeser, der skaber motivationen i enheden,” siger John, der har ry for at være en dygtig problemknuser.

Fleksibilitet er vejen frem

Dilemmaet med de mange sejladsere kunne af- hjælpes ved at indføre større fleksibilitet i opga- veløsningen, foreslår John Abild Hansen.

”Jeg kunne da godt forestille mig, at man slog to fluer med et smæk og for eksempel ko- ordinerede sejladsere for søværnet og SKAT no- get mere. Umiddelbart ser jeg ikke noget til

hinder for, at man både gennemfører far- vandsovervågning og toldkontrol på den samme sejlads,” anfører han.

Som familiefar til tre børn og et chefjob som malermester i Randers ved han, hvor vigtigt det er, at der netop er sammenhæng mellem fami- lie, arbejde og fritid. Den sammenhæng og ba- lance skal der også være i fremtiden.

Fremtiden er sikret

Selv om der er små sten på vejen, der skal knuses, så er fremtidens kurs for marinehjem- meværnet alt overvejende positiv.

”Vi har udviklet os til at få en langt skarpere profil i dag og har så mange strenge at slå på. Vi er seriøse og bliver betragtet som en troværdig samarbejdspartner. I Øresund bliver vi nu den primære miljøvogter, når søværnets to miljøskibe til efteråret rykker til Frederikshavn. Det er da helt klart en tillidserklæring, der viser, at det er opgaverne, der styrer udviklingen. Sådan skal det være,” lyder det fra den erfarne rorgænger.

Portræt

John Abild Hansen

- 48 år og flotillechef i Vendsyssel med rang af kaptajn-løjtnant.
- Medlem af marinehjemmeværnet siden 1994.
- Har beklædt chefposter i jyske flo- tiller siden 1997.
- Sidder som repræsentant for de jyske flotillechefer i marine- hjemmeværnsrådet.
- Arbejder som malermester i Randers.

Sådan set lidt fra oven

FLYVERHJEMMEVÆRNET "Best in West" er mottoet for den nye storeskadrille 277 Karup, der netop er blevet til efter en sammenlægning og i dag har et tæt samarbejde med Flyvestation Karup.

AF CHARLOTTE BAUN DREJKA
FOTO: THOMAS YDE

Hun er blevet samlet op af en helikopter i rum sø og har været med oppe og flyve i de små sportsfly, som i dag er en del af flyverhjemmeværnet.

41-årige Elise Christensen med de gnistrende øjne og kort flippet frisure siger aldrig nej tak, når muligheden for at prøve nye spændende udfordringer melder sig i flyverhjemmeværnet. Hun kaster sig uforfærdet ud i oplevelserne, fordi de tænder hende.

Så selvfølgelig sagde hun også ja, da hun for nylig blev bedt om at få lagt endnu en midtjysk eskadrille under sine vinger med alle de udfordringer, der ligger i at få to enheder til at smelte sammen til noget nyt og større.

I dag er Elise Christensen fra Herning derfor eskadrillechef for knap 300 frivillige i den nye eskadrille 277 Karup, der for nylig markerede oprettelsen med stor reception. Under sig har eskadrillen en flyvende deling med et Cessna

fly, der på Flyvestation Skive står klar til at gå på vingerne, når beredskabet kalder.

Hele eskadrillen med mottoet "Best in West" har sit solide ståsted på Flyvestation Karup, der i dag er Nordeuropas største flyvestation og nervecentret for det danske flyvevåben med uddannelsesinstitutioner, Flyvetaktisk Kommando og base for den danske helikopterredningstjeneste.

Rammeaftale giver ro

Det er da også flyvevåbnet, som helt naturligt er flyverhjemmeværnets nærmeste samarbejdspartner og opgavestiller.

"Vores vigtigste mission er at støtte de tre flyvestationer i Aalborg, Karup og Skrydstrup. Hvis personalet pludselig bliver kaldt ud på internationale opgaver, skal vi kunne træde til og assistere med bevogtning og adgangskontrol. Det er det, vi er uddannede til," siger Elise.

To af flyvestationerne – Skrydstrup og Karup – har for nylig indgået formelle samarbejdsaftaler med flyverhjemmeværnet, og i år forventes den tredje aftale at falde på plads med Flyvestation Aalborg. På Sjælland er der indgået en tilsvarende aftale for Jonstruplejren ved Værløse og Radarhovedet Multebjerg i Gribskov. Aftalerne indebærer konkrete opgaver for flyverhjemmeværnet i tilfælde af eksempelvis en forhøjelse af beredskabet og omfatter også et tættere øvelsessamarbejde.

"Vi er rigtig glade for aftalerne. Nu har vi endelig fået klarhed over, hvad der er vores opgaver. Det gælder ikke kun her i Midtjylland, men i hele flyverhjemmeværnet," siger Elise.

Fremtiden tegner lys

Den klarhed luner blandt de menige i flyverhjemmeværnet, der sandt for dyden har været udsat for en hel del turbulens de senere år med mange sammenlægninger, ny profil og ændrede opgaver.

Men nu tegner fremtiden lys, og det mærkes også på rekrutteringen af nye medlemmer. Det er blevet nemmere at skaffe folk. Sidste år hvervede den midtjyske eskadrille i Karup 18 nye medlemmer, og allerede i starten af 2009 blev den første nye kontrakt skrevet under.

Der er bud efter os hos flyvevåbnet til mange forskellige former for støtte og assistance.

"Vores vigtigste mission er at støtte de tre flyvestationer i Aalborg, Karup og Skrydstrup," siger eskadrillechef Elise Christensen, der er chef for den nye storeskadille 277 Karup.

Portræt

Elise Christensen

- 41 år og eskadrillechef for Hjemmeværnseskadrille 277 Karup med knap 300 frivillige. Har rang af kaptajn.
- Medlem af flyverhjemmeværnet i knap 22 år.
- Chef siden 2000 for først Tjenestestedseskadille Karup, siden Hjemmeværnseskadrille 271 Midtjylland og i dag den nye storeskadille 277.
- Arbejder i EG, der leverer IT-løsninger til private og offentlige kunder.
- Aktiv i forældrerådet på sin datters skole og bestyrelsesmedlem i datterens fodboldklub.

Faktisk går det så godt, at de midtjyske eskadrillechefer på deres jævnlige møder er begyndt og tale om nødvendigheden af at prioritere blandt opgaverne.

"Jamen der er bud efter os hos flyvevåbnet til mange forskellige former for støtte og assistance. Hen på efteråret kan det ind imellem knibe med at skaffe de nødvendige ressourcer. Det er da en ny situation i forhold til tidligere, men på den gode måde," fortæller Elise.

For hendes egen eskadrille omfatter opgaverne blandt andet jævnligt øvelsessamarbejde med Flyvestation Karup, støtte til flyvevåbnets uddannelse af de værnepligtige, hvor eskadrillen blandt andet stiller som momentstyrke og er figuranter, samt desuden udstrakt assistance i forbindelse med flyvevåbnets årlige Airshow. De er også med, når flyvevåbnets redningshelikoptere over sig i at redde folk op fra gummiplåder på havet.

Eskadrillens flyvende deling i Skive, der i 2009 kører som et forsøgsprojekt, har blandt andet været på vingerne for at lede efter demente og har også fløjet som trafikkontrol under store rockkoncerter med Bon Jovi. Desuden har de ydet støtte til Søværnets Operative Kommando.

Ønskes: Endnu flere til bevogtning

Så samarbejdet med flyvevåbnet kan Elise Christensen bestemt ikke klage over. Efterspørgsel fra flyvevåbnet har medført et stigende behov for flyverhjemmeværnets særligt uddannede bevogtningsassistenter. Der er tale om en længere bevogtningsuddannelse på omkring 200 timer, der matcher flyvevåbnets tilsvarende uddannelse.

"I flyvevåbnet ser de meget gerne, at vi får flere bevogtningsassistenter, der bliver uddannet til blandt andet at kunne afsøge og kontrollere områder på flyvestationer og i lufthavne. Så vi står da over for en vigtig uddannelsesopgave," siger Elise.

Hun erkender, at uddannelsens længde kan være en hæmsko i en frivillig organisation, hvor tid oftest er den største barriere for folk.

"Jeg vil gøre mit bedste for at sælge varen – det er jo en af chefens mange opgaver," siger Elise, der har ry for at være lidt af en menneskekender med en fabelagtig evne til at få sammenlagte enheder til at fungere.

Eskadrillen har også et hængeparti, når det gælder uddannelserne inden for brand, redning, miljø og almindelig hjælp til politiet, der nu er en del af hjemmeværnets lovpligtige uddannelser.

Sjovt at være her

Uddannelse alene gør det dog ikke, når man som chef skal skabe rammerne for et aktivt liv for forsvarsvillige danskere i det moderne hjemmeværn. Der skal også være plads til et smil og det gode humør.

"I min tid har jeg da selv haft mange skægge oplevelser, som jeg ikke ville have været foruden," siger Elise med et smil.

Hun mindes specielt en øvelse i en bunker med flyvevåbnets Hawk-eskadille, hvor de pludselig fik en seddel ind fra dommerbordet med teksten "Fire". En af øvelsesdeltagerne spurgte undrende, hvorfor de havde skrevet tallet fire på papiret.

"Vi kunne ikke lade være med at skrupsgrine, for meningen var, at vi skulle springe over stok og sten, da dommerne selvfølgelig hentydede til det engelske "Fire", som betød, at der var udbrudt brand i bunkeren!".

Sådan kunne Elise blive ved. De mange år i hjemmeværnet rummer en hel skatkiste af herlige oplevelser fra talrige øvelser sammen med kammeraterne i det frivillige værn.

"Det underholdende skal gå hånd i hånd med en professionel og seriøs indstilling til opgaverne, så vi bliver opfattet som troværdige. Men det gør det også. Så mon ikke, vi nok skal opleve endnu et rundt jubilæum," kommer det fra Elise.

Værn om det uundværlige

VIRKSOMHEDSHJEMMEVÆRNET Hjemmeværnets yngste værnsgren skal ære med til at sikre togdrift, strøm i stikket og problemfri telefoni i tilfælde af ulykker eller katastrofer.

AF JAKOB EBERHARDT

FOTO: OLE BO JENSEN

"Det vigtige ved virksomhedshjemmeværnet er, at vi kan sikre, at infrastrukturen i Danmark fungerer, også selv om der sker noget grimt. Alle vore virksomheder har en beredskabsplan, og den skal vi være med i."

Det siger kaptajn Henrik Ugleberg fra virksomhedshjemmeværnet.

"Det skal være sådan, at hvis for eksempel chefen for Hovedbanegården i København har behov for hjælp, så skal han kunne ringe til en person, som kan stille med noget mandskab. Og hvis TDC har brug for hjælp et eller andet sted, så skal de på samme måde have en, de kan ringe til, enten den lokale kompagnichef eller grenchefen," uddyber han.

Henrik Ugleberg var indtil 1. januar 2009 chef for Jernbanehjemmeværnskompagni København, det vil sige et kompagni under virksomhedshjemmeværnets jernbane-gren.

Ud over jernbane-grenen består virksomhedshjemmeværnet af en tele-gren og en energi-gren, og tilsammen skal de tre grene være med til at opretholde samfundets infrastruktur – det vil sige transport, kommunikation og kraftforsyning – så længe som muligt i tilfælde af krisesituationer.

Mange hundrede objekter

Som hovedregel har medlemmer af virksomhedshjemmeværnet civilt job inden for den gren, som de er medlem af. Det vil sige, at de

er med i et hjemmeværnskompagni, som er tilknyttet deres arbejdsplads. Virksomhedshjemmeværnet har i dag kompagnier hos TDC, Banedanmark, DSB samt på Kyndbyværket og Enstedværket. Selv arbejder Henrik Ugleberg som IT-medarbejder i DSB. Og det er ifølge ham den store fordel ved virksomhedshjemmeværnet.

"Vi kender virksomheden, vi ved hvad den laver, og hvad dens produkt er. Og vi ved, hvordan vi skal hjælpe den," forklarer han.

Jernbanehjemmeværnets centrale opgave er at sikre togdriften så længe som overhovedet muligt, og derfor har Henrik Ugleberg og hans kompagni blandt andet stået klar til at passe på forskellige såkaldte "objekter", blandt andet kommandoposter, tunneller, gangbroer, spor-skifter, oprangeringsspor eller publikumsfaciliteter. Da der imidlertid var flere hundrede af disse objekter i kompagnichefens område, var det nødvendigt at prioritere imellem dem. Igenem to år undersøgte kompagniets medlemmer objekter på samtlige togstationer i underafdelingsområdet. Herefter valgte kompagniet i samråd med DSB og Banedanmark de seks til otte vigtigste objekter, som hjemmeværnssoldaterne skal bevogte i tilfælde af en krisesituation, for eksempel ulykker eller en terrortrussel. En del af aktiviteterne i Jernbanehjemmeværnskompagni København har derfor været at holde sig skarp til denne opgave, eksempelvis

ved at øve adgangskontrol til togstationer.

Og Henrik Ugleberg understreger, at jernbanehjemmeværnets arbejde med at finde objekter til stadighed er i gang, for der kommer hele tiden nye til, såsom togtunnellen under Øresund og stationen i Københavns Lufthavn.

Portræt

Henrik Ugleberg

- 49 år. Han blev medlem af hjemmeværnet i 1981 og har i dag rang af kaptajn.
- I midten af 1980'erne blev han overført til jernbanehjemmeværnet, fordi han fik nyt job som togbetjent.
- 1999–2008 var han kompagnichef i Jernbanehjemmeværnskompagni København, og siden 1. januar 2009 har han siddet i virksomhedshjemmeværnets frivillige stab.
- Henrik arbejder som IT-medarbejder i DSB og har tidligere blandt andet været overkonstabel i hæren.

Hvis man skal kigge på nye emner til virksomhedshjemmeværnet ud over de tre, der findes i dag – jernbane, energi og tele – så tror jeg vi skal kigge på, hvad det er, vi ikke kan undvære i hverdagen.

Aflastning af politiet

Som eksempel på hvilke situationer jernbanehjemmeværnet eventuelt kunne indsættes i, peger Henrik Ugleberg på en eventuel terrortrussel.

"Det er ikke længere sådan, at det er grumme Ivan, der vil overtage Danmark. I stedet kunne det dreje sig om en planlagt terrorhandling, der gik ud på at lamme trafikken. Hvis det er terrorister med lokalkendskab, så kunne de objekter, vi har udvalgt som de vigtigste, være de samme objekter, der interesserede dem," siger den tidligere kompagnichef.

Men han gør opmærksom på, at årsagerne til en potentiel indsættelse kan være mange.

"Vi har ikke nogle prioriterede opgaver, altså med hensyn til hvad vi forventer at blive indsat til. Men vi regner med, at det bliver almindelig eller særlig hjælp til politiet," fortæller Henrik Ugleberg. Han påpeger, at jernbanehjemmeværnet kan være med til at aflaste politiet og frigøre dets ressourcer til andre opgaver.

"Hvis der sker en ulykke på et jernbaneterræn, så er jeg helt sikker på, at politiet gerne vil

bruge deres folk til noget andet end at stå ude i sporet i en orange vest. I jernbanehjemmeværnet er vi til gengæld rigtig dygtige til at bevæge os i et jernbaneterræn. Så får politiet os til at løse den opgave, for de har sikkert nogle andre opgaver, som de vil prioritere højere," siger Henrik Ugleberg.

Fremtiden

Henrik Ugleberg mener, at virksomhedshjemmeværnets fremtidige berettigelse og betydning blandt andet ligger i at være værn mod terrortruslen.

"De fleste terrorister vil gå efter at forsøge at lamme dagligdagen. Og hvis man skal kigge på nye emner til virksomhedshjemmeværnet ud over de tre, der findes i dag – jernbane, energi og tele – så tror jeg vi skal kigge på, hvad det er, vi ikke kan undvære i hverdagen," forklarer Henrik Ugleberg. Han peger i den forbindelse på blandt andet hele it-området, lufthavne, fødevareredistribution og logistikvirksomhed.

Og her bliver den tidligere kompagnichefs nye funktion i hjemmeværnet relevant. Siden 1.

januar 2009 har Henrik Ugleberg været medlem af virksomhedshjemmeværnets frivillige stab, hvor han skal hjælpe den nye sektion SAS (Samtæknings- og Aftalsektion) med at udvikle en kompetencehåndbog over, hvad virksomhedshjemmeværnet kan tilbyde danske virksomheder.

"Kompetencehåndbogen skal beskrive, hvad virksomhedshjemmeværnet kan over for andre virksomheder, end dem vi allerede har aftaler med i dag, for vi vil rigtig gerne have aftaler med mange andre virksomheder," siger Henrik Ugleberg. Desuden skal det være muligt for virksomhederne at etablere forskellige grader af samarbejde med virksomhedshjemmeværnet. Det skulle i sidste ende medvirke til, at virksomhedshjemmeværnet får etableret samarbejde med nye virksomheder og erhvervsråder, der er vigtige for danskernes hverdag. Og Henrik Ugleberg er fuld af fortrøstning med hensyn til virksomhedshjemmeværnets fremtid:

"Jeg tror og håber på, at virksomhedshjemmeværnet om 10 år har aftaler med mange flere virksomheder end i dag."

Portræt

Pia Goul

- 40 år, ergoterapeut og underviser på UC Vest, Esbjerg.
- CBRN-officer på Totalforsvarsregion Fyn, Syd- og Sønderjylland.
- Medlem af hjemmeværnet siden 1987.
- Har undervist i hjemmeværnet siden 2001.
- Bruger 6-8 uger om året på hjemmeværnet.
- Bor i Oksbøl.

Pia Goul diskuterer en sag med andre hjemmeværnsfolk. Foto: René Hollmann.

Rejsende i kompetencer

LIVSLANG UDDANNELSE Også i hjemmeværnet praktiseres livslang uddannelse.

Nye tider, nye krav. Mød to frivillige, som er erfarne undervisere og fortsat brænder for at uddanne fremtidens rollemodeller.

AF JØRGEN JENSEN

De hører begge til Hjemmeværnsskolens erfarne lærere. De bruger en stor del af deres fritid på tjenesten i hjemmeværnet. Og de er gode til at bruge hinanden som sparringspartnere.

Pia Goul, CBRN-officer i Totalforsvarsregion Fyn, Syd- og Sønderjylland, og Ken Guldberg Jespersen, kompagnichef i Kerteminde, hører til den stab af frivillige lærere, som hjælper Hjemmeværnsskolen med at uddanne fremtidens befalingsmænd og officerer. Og de er også med til at uddanne andre frivillige instruktører.

Det er et job, der kræver gejst og evne til at motivere. Det har de to i rigt mål. Og når engagementet og lysten til at lære nyt tillige er i top hos en ofte umage flok af kursister – ja, så kan det hele gå op i en højere enhed. Resultat: To rollemodeller i hjemmeværnet skaber en ny flok rollemodeller. Hvilket lige præcist er meningen med uddannelserne.

For både Pia Goul og Ken Guldberg Jespersen er ligesom deres instruktør-kolleger rollemodeller. De har tilegnet sig de ypperste færdigheder som hjemmeværnssoldater, og det er deres job at indpode disse færdigheder i en ny generation af befalingsmænd og officerer.

"Det er en vigtig del af uddannelsen at gøre befalingsmænd og officerer til rollemodeller – både i de enheder, de skal lede, og i forhold til samfundet," fastslår Ken Guldberg Jespersen.

Selv har de i deres civile karrierer haft stor

gavn af deres lederuddannelser i hjemmeværnet.

"Mit virke som instruktør i hjemmeværnet giver mig mange redskaber, som jeg også kan bruge i mit civile job", fortæller Pia Goul, der underviser på professionshøjskolen University College Vest (UC Vest) i Esbjerg. Hun er uddannet ergoterapeut med en akademisk overbygning og er med til at uddanne ergoterapeuter.

Det samme gælder for Ken Guldberg Jespersen, der er produktionschef i en fynsk industrivirksomhed. Han siger, at hjemmeværnets uddannelser i høj grad har hjulpet ham til den position, han har i sit civile job.

En god hjemmeværnssoldat

Kompagnichefen fra Kerteminde definerer en række forudsætninger, der skal være til stede hos kursisterne for et vellykket resultat på befalingsmands- og officersuddannelserne.

"De skal med liv og sjæl identificere sig med hjemmeværnstanken, de skal ønske at gøre en forskel, de skal være stolte af at gå i uniform, de skal være meget målrettede på opgaverne – og så skal de også have andre interesser end hjemmeværnet," siger han.

Pia Goul fastslår, at kursisterne skal brænde for opgaven. For de skal som noget af det vigtigste lære at motivere andre, og udertil skal de være med til at sælge et troværdigt hjemmeværn.

Ledelse i centrum

Kurserne handler om ledelse, ledelse og atter ledelse.

"Cirka 80 procent af undervisningen handler om ledelse. Det overrasker mange kursister – ikke mindst de helt unge, som bare vil ud over stepperne i en fart. Det er sjovt at opleve deres fanden-i-voldskhed, og jeg holder meget af deres gejst. Men jeg siger også ofte til mig selv, at I skal nok blive klogere! I starten tror nogle af kursisterne, at man bare kan stange en ordre ud – og så er den opgave løst. Men det er den jo ikke. Hvis folk stiller spørgsmålstejn ved en ordre, kommer man ikke nogle vegne – så følger de ikke én i tykt og tyndt. Så der er meget at lære om menneskekundskab, empati, kommunikation – og ikke mindst evnen til at lytte til andre," fortæller Pia Goul.

For både Ken Guldberg Jespersen og Pia Goul handler metodikken i undervisningen meget om at give kursisterne en fornemmelse af, at alt det, de skal lære, kan de slet ikke leve uden.

"Så er der næsten ingen grænser for, hvad du kan få folk med til," tilføjer han.

Faglighed og fest

Der ofte er stor aldersspredning blandt deltagerne i befalingsmands- og officerskurserne. Fra folk omkring de 20 til op i 50'erne. Dertil

I dag betragtes vi som soldater på lige fod med de øvrige i forsvaret. Det fortæller noget om, hvor langt vi er nået i hjemmeværnet. *Ken Guldberg Jespersen*

Ken Guldberg Jespersen: Folk skal være stolte af at gå i uniform og være målrettede på opgaverne. Foto: Ole Friis.

PORTRÆT

Ken Guldberg Jespersen

- 44 år, produktionschef i industrivirksomhed.
- Medlem af hjemmeværnet siden 1982.
- Kompagnichef i Kerteminde siden 1993.
- Omfattende undervisning i hjemmeværnet.
- Medlem af mange arbejdsgrupper i hjemmeværnet, blandt andet vedrørende administrative lettelser.
- Bruger 1.000-1.200 timer om året på hjemmeværnet.
- Bor ved Kerteminde.

kommer den vidt forskellige civile baggrund. Også hvilket værn, kursisterne kommer fra, spiller en rolle for deres forventninger til uddannelsen.

Ken Guldberg Jespersen fortæller, at kursisters forventninger til uddannelsen dækker meget bredt.

"Nogle er meget fokuserede på det militære, andre har mere øjnene rettet mod de mange civile opgaver, som hjemmeværnet bidrager til at løse. En del af deltagerne er også optagede af de kompetencer, som de skal tage med i deres civile tilværelse, hvad enten det er på jobbet eller i foreningslivet, hvor mange hjemmeværnsfolk også er stærkt engagerede," siger han.

Selv oplever han, at kursisterne i dag er utroligt målrettede på det faglige indhold, hvor det tidligere måske mere var det sociale samvær. Den sociale dimension er ikke gået fløjten – men i dag er det faglighed først og fest bagefter.

Mange års undervisningserfaring har gjort de to frivillige lærere dygtige til at spotte, hvor de skal sætte ind, når de for første gang har taget et nyt hold i øjesyn.

"Fagligheden ved vi noget om på forhånd. Så vi bruger meget af tiden på at observere, hvordan de fungerer sammen i en gruppe, og hvad deres motivation for at deltage er. Så kan vi danne os et godt billede af, hvor vi individuelt måske skal bruge lidt mere krudt," siger Pia Goul.

Samarbejdet mellem hende og Ken Guldberg Jespersen består blandt andet i planlægning og koordinering af kurser sammen med Hjemmeværnsskolens faste stab. Undervejs sparer de to meget med hinanden, for eksempel om kursisters opgaver i fjernundervisningen i Site Scape.

Begge holder de sig skarpe som lærere på seminarer med Hjemmeværnsskolens faste personel, hvor det nyeste – både fagligt og pæ-

dagogisk – bliver vendt. Undervisningen må aldrig blive en rutine, fastslår de.

Respekt

Både Pia Goul og Ken Guldberg Jespersen fortæller, at hjemmeværnets instruktører i dag nyder stor respekt i det øvrige forsvar, hvor de også benyttes flittigt.

"Der er langt mere fokus på hjemmeværnet og dets rolle som et nationalt forsvar end tidligere. I dag betragtes vi som soldater på lige fod med de øvrige i forsvaret – det fortæller noget om, hvor langt vi er nået i hjemmeværnet," siger Ken Guldberg Jespersen.

Med hensyn til den fremtidige udvikling i hjemmeværnet ønsker de begge lidt mere "ro på" efter de mange forandringer de senere år.

En folkebevægelse

HJEMMEVÆRNET NU OG I FREMTIDEN Hjemmeværnsledelsen gør status og fortæller om visioner for fremtiden. Og om hvorfor det militære håndværk også er afgørende for en succesfuld løsning af civile opgaver.

AF JØRGEN JENSEN

FOTO: OLE BO JENSEN

Det er et toptrimmet hjemmeværn, der 1. april 2009 fejrer sit 60-års-jubilæum.

Trimmet dels af de politiske krav gennem de to seneste forsvarsforlig og dels af hjemmeværnsledelsens initiativer til at ændre organisationen til en ny tids udfordringer.

Fra at være et barn af modstandsbevægelsen under 2. Verdenskrig og et vigtigt element i mobiliseringsforsvaret under Den Kolde Krig har hjemmeværnet omstillet sig til en ny virkelighed. Med støtte til forsvaret både nationalt og internationalt. Og i langt højere grad end tidligere med støtte til de civile myndigheder.

Chefen for Hjemmeværnet, generalmajor Jan S. Norgaard, og Den Kommitterede for Hjemmeværnet, Ulrik Kragh, er tilfredse med den udvikling.

"Når der er brug for frivillige hænder til at løse en bred vifte af opgaver, så er hjemmeværnet på pletten. Hurtigt og med de rigtige folk. Det forlanger samfundet af os, det lever vi op til – og det skal vi fortsat kunne leve op til," siger de.

Fremtidens udfordringer

Men selv om det meste er på plads – så godt som 100 procents opfyldelse af målene, som Chefen for Hjemmeværnet udtrykker det – så er der nok af opgaver at tage fat på. Samfundet er i forandring, forsvaret er i forandring – og det samme vil hjemmeværnet være i de kommende år.

Jan S. Norgaard peger på fire områder, der er vigtige for hjemmeværnets fremtid:

- Hjemmeværnet skal fortsat levere varen hver eneste gang, samarbejdspartnerne beder om assistance.
- Hjemmeværnet oplevede en fin fremgang i hvernningen i 2008, men skal op på mindst 2.500 nye medlemmer hvert år. Det vil give et yngre hjemmeværn på sigt.
- Systematiske øvelser med samarbejdspartnerne, så alle er parate i en kritisk situation.
- Langt større tilgang fra det øvrige forsvar til hjemmeværnet. Der uddannes hvert år cirka 6.000 værnepligtige. Her er der et stort potentiale for hjemmeværnet.

Den Kommitterede for Hjemmeværnet, Ulrik Kragh føjer til, at en af fremtidens store udfordringer bliver at aflæse nye tendenser i samfundet og tilpasse sig dem.

"De unge stiller for eksempel krav til meningsfyldt fritidsbeskæftigelse og moderne kommunikation. Her skal hjemmeværnet kunne tilpasse uddannelser og kommunikationsudstyr, så vi ikke opleves som støvede," siger han.

Analysen viser, at de unge shopper mere rundt i fritidstilbud end nogensinde før. De vil gerne engagere sig – men ikke nødvendigvis på livstid. Kampen om deres opmærksomhed har aldrig været større. Derfor må også hjem- »»

Hjemmeværnet skal fortsat levere varen hver eneste gang, vore samarbejdspartnere har brug for vores hjælp. *Jan S. Norgaard, Chef for Hjemmeværnet*

Hjemmeværnets militære chef, generalmajor Jan S. Norgaard (tv.), og den politiske chef, Ulrik Kragh.

Chefen for Hjemmeværnet, generalmajor Jan S. Norgaard: Der er bud efter hjemmeværnet mere end 10 gange i døgnet.

Hjemmeværnets mission

Vi bidrager til forsvaret og beskyttelsen af Danmark med en troværdig og fleksibel kapacitet ved at levere militære, frivillige styrker, der tilgodeser samfundets behov under alle forhold.

både anerkendte og meget anvendte af vore samarbejdspartnere. Hjemmeværnets bidrag til samfundets robusthed er blevet konsolideret, og samtidig oplever vi et hårdt træk på de frivillige – et træk, der også kan slide,” siger Ulrik Kragh.

Jan S. Norgaard oplyser, at der i 2008 var bud efter hjemmeværnet mere end 10 gange i døgnet, svarende til gennemsnitligt 18,5 timer per aktiv frivillig.

”Der er en pris for at være så aktivt, som hjemmeværnet er. Derfor gælder det om at sprede byrden og glæden ved at være operativt indsat på flere frivillige. Nogle enheder, specielt i politihjemmeværnet og marinehjemmeværnet, bruger så mange timer på indsættelser, at der dårligt er tid til at vedligeholde uddannelsen. Derfor er det vigtigt, at vi får fordelt opgaverne på flere”, konstaterer generalmajoren.

At forene samfundets stigende krav – de mange indsættelser – med kravet til uddannelse og vedligeholdelse af færdighederne er en opgave, hjemmeværnsledelsen prioriterer højt.

Derfor understreges det igen og igen, at følgende betingelser skal være opfyldt for at hjemmeværnet kan påtage sig en opgave:

- Opgaven skal være relevant for hjemmeværnet og i overensstemmelse med dets mission (se tekstboks)
- Opgaven skal give de frivillige et uddannelsesmæssigt udbytte, så kompetencerne er til stede til selv de skarpeste opgaver
- Opgaven skal opleves som givtig og relevant af de frivillige, så motivationen til at gøre en indsats fastholdes
- Opgaven skal være i almenvellets interesse

Efterslæb bliver indhentet

Hjemmeværnet er næsten i mål med de resultater, der skal opnås i indværende forligsperiode. Dog er der et efterslæb på de lovpligtige uddannelser i brand, redning og miljø.

Det er uddannelser, som mange hjemmeværnsfolk for bare få år siden rynkede på næ-

»» meværnet være helt oppe på tæerne for at give dem attraktive tilbud.

”Vi lever op til vores vision. Vi sidder ikke på hænderne og venter på forandringerne, men tager selv initiativerne,” supplerer Jan S. Norgaard.

Folkeligt engagement

Men uanset forandringer og tilpasninger er der en kerne af opgaver og værdier i hjemmeværnet, som alle – nuværende såvel som nye medlemmer – skal være parate til at udføre og identificere sig med:

- Hjemmeværnet er en militær organisation, der bidrager til forsvaret og beskyttelsen af Danmark og vore demokratiske værdier.
- Hjemmeværnet består af personer, der er parate til at gøre en frivillig og ulønnet indsats for at hjælpe andre.

”Hjemmeværnet er både en folkebevægelse og en forsikringsordning. En folkebevægelse med 50.000 frivillige, der bidrager til forsvarsviljen og samfundets robusthed. Og en billig forsikrings-

ordning for samfundet, fordi ingen myndigheder – militære og civile – er bemanded til at kunne klare hvilken som helst situation. Her kan man i stedet trække på de frivillige ressourcer i både hjemmeværn og beredskab,” siger Ulrik Kragh.

Derfor kan man ikke alene anskue hjemmeværnet ud fra en traditionel forretningsmodel eller en handelshøjskole-skabelon om, hvordan en organisation skal se ud, understreger Den Kommitterede for Hjemmeværnet.

”Det frivillige engagement er kernen i hjemmeværnets virksomhed! Forsvinder det, ryger den folkelige opbakning og den vilje til at værne om danske værdier, som er hjemmeværnets rødder.”

At sprede byrden og glæden

I en status over de resultater, der er nået i indværende forligsperiode (den udløber med udgangen af 2009, red.) er hjemmeværnsledelsen tilfreds.

”Vi er kommet hurtigt på plads med de politiske krav, der er stillet til hjemmeværnet: En bredere støtte til forsvaret og samfundet. Vi er

Den Kommitterede for Hjemmeværnet, Ulrik Kragh: Hjemmeværnet er en billig forsikringsordning for samfundet.

Hjemmeværnets vision

- Vi vil være en attraktiv og troværdig militær partner for alle, der deltager i forsvaret og beskyttelsen af Danmark.
- Vi vil udvikle og anvende vores kapaciteter aktivt i totalforsvaret efter samfundets behov.
- Vi vil skabe relevante og udfordrende aktiviteter for frivillige, så viljen til at træde frem motiveres.

sen ad. For hvad skulle de dog med det, når nu politiet og andre myndigheder alligevel ikke ville bruge hjemmeværnet.

Det er fortid: I dag er trækket på hjemmeværnets 50.000 frivillige større end nogensinde. Og dermed er meningen med at tage uddannelser i brand, redning og miljø – som de værnepligtige i øvrigt også skal have – blevet langt tydeligere for hjemmeværnssoldaterne.

"Derfor ser vi nu mange flere melde sig til disse kurser, som er en helt nødvendig del af det militære håndværk," siger Chefen for Hjemmeværnet.

Det militære håndværk

Ingen i hjemmeværnet er i tvivl om, at det militære håndværk er alfa og omega. Andre steder i samfundet bliver der sommetider stillet spørgsmålstejn ved hjemmeværnet som militær organisation.

Mange tænker måske ikke over det: At en militær uddannelse er forudsætningen for også at kunne løse en række civile opgaver hurtigt og effektivt.

De militære færdigheder skal naturligvis være på plads, når hjemmeværnet hjælper forsvaret herhjemme og internationalt. Men de er lige så vigtige, når politi og redningsberedskab anmoder om hjemmeværnets assistance i forbindelse med ulykker, redningsaktioner til lands, til vands og til søs – og meget mere.

Her kommer den militære organisations uddannelse, systematik og disciplin samarbejdspartnerne til gode. Hjemmeværnet kan operere i velorganiserede enheder og under politiets og andre myndigheders kommando. Det er nøglen til en effektiv løsning af opgaverne.

Dertil kommer, at det netop er den militære uddannelse, der får unge frivillige til at søge ind i hjemmeværnet.

Derfor ser hjemmeværnsledelsen det fortsat som en vigtig opgave at synliggøre det militære håndværks mange anvendelsesmuligheder.

Internationale opgaver

Mange har bidt mærke i, at hjemmeværnet for første gang nogensinde har stillet en deling til rådighed for hæren i den uroplagede Helmand-provins i Afghanistan.

Den første bevogtningsenhed fra hjemmeværnet vendte for nylig hjem med masser af roser fra hæren i bagagen.

Det er hjemmeværnsledelsen stolt af. Men det rejser samtidig spørgsmålet om, hvor langt en organisation baseret på frivillige kan gå med deltagelse i internationale missioner.

"Det er svært at sige, hvor grænsen for hjemmeværnets deltagelse går. Bevogtning ligger lige til os. Så må vi se, om vi kan yde mere. Det er vigtigt ikke at tage kvantespring her. Vi skal arbejde på at blive endnu dygtigere til at støtte forsvaret. Så kan man stille og roligt flytte grænserne", siger Jan S. Norgaard.

"Da vi begyndte at stille hjemmeværnsfolk på individuel basis til rådighed for Protection Teams (livvagter) i blandt andet Irak, var det en øjenåbner for mange i forsvaret: At hjemmeværnets kompetencer måske også kunne bruges i videre omfang i forsvarets internationale opgaver. Nu har vi bevist det. Jeg tror, at hjemmeværnssoldaternes interesse for at deltage i disse missioner bliver afgørende for, hvor langt vi kan gå," tilføjer Ulrik Kragh.

Det brede hjemmeværn

Det ligger hjemmeværnsledelsen stærkt på sinde at fastholde bredden i hjemmeværnet. Den skarpe militære profil er en del af bredden, men den skal fortsat være forankret i det øvrige hjemmeværn

"Hjemmeværnet har mange enhedstyper og kompetencer. Alle kan ikke det samme. Og alle skal ikke kunne det samme. Men alle frivillige er lige værdifulde og agtede medlemmer af hjemmeværnet, uanset hvilke opgaver de løser. Sådan skal det fortsat være," fastslår såvel den militære som den politiske chef for hjemmeværnet.

"De hjemmeværnssoldater, der lige er kommet hjem fra Afghanistan er rollemøller", siger Ulrik Kragh. Men både han og Norgaard understreger, at der er rollemøller overalt i hjemmeværnet.

Den enkelte hjemmeværnssoldats indsats er lige vigtig, uanset om det er i HIS (hjemmeværnets indsatsstyrke), SSR (Særlig Støtte- og Rekognosceringskompagni) enheden, der støtter Frømandskorpset og Jægerkorpset, marinehjemmeværnsbesætninger, der bruger oceaner af tid på at hjælpe søværnet, politihjemmeværnskompagnier, eskadriller og enheder, der støtter forsvaret, for eksempel under øvelser i Oksbøl, og bevogter fly og havne.

Overalt findes der folk, der går foran og formår at "lave hjemmeværn", så flere får lyst til at "gå til hjemmeværn", som det hedder i den interne jargon.

Interessant og relevant

Alt sammen viser det et engagement, som får hjemmeværnsledelsen til at se optimistisk på fremtiden.

To ting står særlig stærkt på lystavlen efter alle de ændringer, hjemmeværnet har været igennem de seneste år – både organisatorisk og med hensyn til nye opgaver:

- Opgaverne, som udføres for samarbejdspartnerne, er efterhånden blevet så interessante, at flere og flere vælger at bruge mere tid på hjemmeværnstjenesten.
- Samfundet – forsvar, politi og andre myndigheder – anvender i langt højere grad end tidligere hjemmeværnets ressourcer. Deri ligger en anerkendelse af værnets kompetencer.

Det er en udvikling, der rammer lige ned i hjemmeværnets mission og vision (se tekstboks).

Så 60 år er ingen alder. Hjemmeværnet er med fuld fart på vej ind i fremtiden.

De klarede opgaven med bravur.

*Oberst Keld Christensen, chef for det danske hold, ISAF 6,
i Afghanistan, om hjemmевærnsdelingens indsats*

En hjemmевærnssoldat på »
vagt i hovedtårnet i lejren FOB
Price i Helmand-provinsen.

Hjemmевærnet på udebane

GENNEMBRUD Hærens udsendelse af enheder fra hjemmевærnet til Afghanistan har vendt op og ned på mange danskeres opfattelse af, hvad hjemmевærnet er – og hvad det også kan.

AF JØRGEN JENSEN

FOTO: MORTEN FREDSLUND

Det vakte mere end almindelig opmærksomhed, da Hærens Operative Kommando (HOK) og Hjemmeværnskommandoen (HJK) i juni 2008 offentliggjorde en aftale om, at hjemmeværnet i en forsøgsperiode skulle stille enheder til rådighed for hæren til at bevogte danske lejre i Afghanistan.

Otte måneder senere vendte den første bevogtningsstyrke fra hjemmeværnet hjem efter to måneders tjeneste i Forward Operating Base (FOB) Price nær byen Gereshk i Helmand-provinsen. Med en karakterbog fuld af lovord fra hæren.

Samtidig kan det konstateres, at udsendelsen af den første hjemmeværnsenhed i international tjeneste har medvirket til at vende op og ned på danskernes opfattelse af hjemmeværnet.

Nok er befolkningen klar over, at hjemmeværnet er her og der og alle vegne i den danske hverdag med hjælp til politi, redningsberedskabet og andre myndigheder. Men at værnet har enheder, der kan deltage i skarpe og krævende internationale opgaver, er kommet bag på mange.

Mere end noget andet har Afghanistan-missionen synliggjort hjemmeværnets militære kompetencer. Også selvom udsendelsen af bevogtningsstyrker til internationale opgaver kun udgør et hjørne af støtten til forsvaret.

På hjemmebanen bruger hjemmeværnet nemlig en stor del af sine indsattimer i uddannelsen af værnepligtige og træning med de kampstyrker, hæren sender til Afghanistan. Det sker stort set uden opmærksomhed fra offentligheden. Støtten til hæren herhjemme er ikke guf for medierne. Det er derimod de internationale opgaver.

Håndværkere og livvagter

Hjemmeværnssoldaters engagement i internationale missioner er ikke af nyere dato. I de seneste år har mange hjemmeværnsfolk skrevet individuelle kontakter med forsvaret om udsendelse på internationale opgaver. I Kosovo, i Irak og i Afghanistan.

Her har forsvaret haft gavn af hjemmeværnsfolkens civile kompetencer, især som håndværkere. Men også beherskelsen af det militære håndværk, der er en forudsætning for at kunne blive udsendt af hæren, søværnet eller flyvevåbnet, har været i fokus. Blandt andet i uddannelsen af sikkerhedsstyrker i de nævnte lande.

Hjemmeværnssoldater er også på individuel basis blevet uddannet til livvagter og udsendt for at beskytte danske diplomater og andre i Irak og Afghanistan.

Fleere delinger på vej

Det nye med hensyn til internationale opgaver er opstillingen og uddannelsen af bevogtningsenheder, der stilles til rådighed for hæren.

Her i 2009 skal yderligere to enheder fra hjemmeværnet af sted til Afghanistan for at bevogte danske lejre i Helmand-provinsen. Den ene i foråret og den anden i efteråret. I foråret 2010 følger yderligere en deling inden for rammerne af den aftale, som HOK og HJK har indgået. Hovedformålet med at stille bevogtningsstyrker fra hjemmeværnet til rådighed for HOK er, at det frigør ressourcer i hæren til andre opgaver i Helmand-provinsen.

Den aftale samt den første bevogtningsstyrkes vellykkede gennemførelse af opgaven i FOB Price har været et gennembrud i synlighedsen af hjemmeværnets militære kompe-

tencer. Det er blevet bemærket af befolkningen, af medierne og af det politiske system. Ja, for nogle har det ligefrem været en aha-oplevelse: Tænk, kan hjemmeværnet også bruges til det!

Glæde over god premiere

I Hjemmeværnskommandoen, Totalforsvarsregion København og Hærhjemmeværnsdistrikt København City, der opstillede og sammen med hæren uddannede den første hjemmeværnsdeling til en international mission, er der tilfredshed med delingens måde at løse opgaven på.

Men hvad siger hæren?

"De (hjemmeværnssoldaterne, red.) har løst opgaven fuldt ud så godt som vores egne soldater. De gik til opgaven med grundighed, og de betjente på betryggende vis vagtposterne og kontrollerede lejren, så civile afghanere kunne færdes ud og ind. Mens de var her, måtte vi endda skærpe kontrollen på grund af trusler. De klarede opgaven med bravur," sagde bataljonschef for det danske ISAF 6 hold, oberst Keld Christensen, til Jyllands-Posten i januar.

Hans næstkommanderende, oberstløjtnant B. Højgaard Jensen, supplerer:

"Alle forhåbninger og forventninger er til fulde indfriet. Bevogtningsdelingen er gået til opgaven med ildhu – vi kunne lige fra starten mærke, at de virkelig brænder for denne opgave."

B. Højgaard Jensen oplyser, at delingen også tog initiativ til forbedringer af vagtprocedurerne og dermed forstærkede lejrens nærforsvar.

Oberstløjtnanten karakteriserer delingens folk som gode ambassadører for hjemmeværnet.

Aldrig mere en 9. april

SÅDAN BEGYNDTE DET Hjemmeværnet består af mange tusinde mænd og kvinder, der har valgt at bruge en del af deres liv til en frivillig indsats. Hjemmeværnet bygger på arven fra den danske modstandsbevægelse under 2. Verdenskrig.

GLIMT AF HJEMMEVÆRNETS HISTORIE

På denne og de følgende sider skriver cand.mag. Sara Gjøde om glimt fra hjemmевærnets 60-årige historie på grundlag af materiale, indsamlet af arbejdsgrupper med repræsentanter for alle dele af hjemmевærnet, samtaler med frivillige og ansatte i hjemmевærnet samt materiale i diverse årbøger, jubilæumsbøger og andre skrifter.

AF SARA GJØDE

Det hele startede for 60 år siden.

Hjemmевærnsloven blev på højtidelig vis introduceret med følgende stadfæstelse af 16. juli 1948:

"Hans Majestæt Kongen har under 16/7 1948 stadfæstet nedenstående lov om Hjemmевærnets ordning, nr. 336. Vi Frederik den Niende, af Guds nåde konge til Danmark o.s.v. gør vittterligt: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort samtykke stadfæster følgende lov."

Loven trådte i kraft den 1. april 1949. Det danske statslige hjemmевærn var grundlagt og kunne for alvor begynde den rejse, som var startet nogle år tidligere.

Den 9. juni 1945 mødtes 250 af modstandsbevægelsens ledere i Odense, anført af Frihedsrådet. Her blev der nedsat et landsdækkende udvalg, som vedtog en resolution, hvori der var enighed om at oprette et værn til forsvar for Danmarks selvstændighed. Dette værn skulle have rod i det civile folk og være funderet i frivillig indsats. I samråd med hæren, flyvevåbenet og flåden skulle de nyoprettede hjemmевærnsforeninger forsvare landet og varetage modstandsstyrkernes organisation, indtil en ny forsvarslov trådte i kraft. Den 31. maj 1946 blev overenskomsten mellem forsvarsministeriet og De danske Hjemmевærnsforeninger indgået.

Oberst Svend Erik Johnstad-Møller blev ansat som chef og generalinspektør for hjemmевærnet, og den forhenværende minister Frode Jakobsen blev den første civile kommitterede.

I medgang og i modgang

I udgangspunktet var det dønningerne efter den 2. Verdenskrig, der gjorde, at man mente, at et hjemmевærn var nødvendigt. Samtidig var det ønsket om aldrig mere at opleve en så hurtig overgivelse som den, danskerne var vidner til den 9. april 1940.

Den Kolde Krig var begyndt, blandt andet med kommunisternes overtagelse af magten i det daværende Tjekkoslovakiet i februar 1948. Med Danmarks tilslutning til den nye vestlige, nordatlantiske forsvarsalliance NATO i 1949 og den endelige stadfæstelse af hjemmевærnet ved lov oplevede hjemmевærnet en periode med stor fremgang. Mange nye medlemmer kom til.

Opstarten i slutningen af 1940'erne og begyndelsen af 1950'erne blev tegnet af mænd i blåfarvede battle-dress uniformer og kvinder eller "lotter" med hjertet på rette sted. Derudover havde man et våbenlager, der stammede fra 2. Verdenskrigs modstandsfolk. Kontin-

gentet for medlemskab i hjemmевærnet lå til en start på cirka en krone om måneden.

Op igennem 1950'erne var blandt andre Koreakrigen og urolighederne i Ungarn i 1956 begivenheder, som fik flere danskere til at melde sig ind i hjemmевærnet. Cuba-krisen i 1962 medførte yderligere forhøjet beredskab i hjemmевærnet, hvorfor en vis professionalisering var nødvendig i 1960'erne og 1970'erne, blandt andet med indkøb af nye uniformer og våben.

Med Berlinmurens fald i 1989 og Den Kolde Krigs afslutning måtte hjemmевærnet for første gang overveje sin berettigelse i det danske samfund. Dette medførte en nødvendig selvransagelse, men samtidig også et stærkt ønske om overlevelse og en medfølgende fornyelse. Selvom truslen fra kommunisterne ikke længere var aktuel, og man ikke kunne pege på en egentlig fjende, blev det klart, at truslerne mod det danske samfund, ligesom hjemmевærnets opgaver, blot skiftede karakter.

Forsvarsforliget i 1999 førte til, at hjemmевærnet blev tildelt nye og større lokalforsvarsopgaver, såsom bevogtning af blandt andet Storebæltsbroen og Lillebæltsbroerne samt Fynsværket. Hertil kommer, at det seneste forsvarsforlig i 2004 betød yderligere forandringer i hjemmевærnet, både med hensyn til struktur og opgaver.

I dag medfører en skarpere militær profil i hjemmевærnet atter en øget medlemstilgang. Enheder fra hjemmевærnet deltager nu i internationale missioner i Afghanistan.

Hjemmевærnets enheder

Efterhånden som hjemmевærnet voksede, opstod der flere forskellige korps og underafdelinger, der gennem tiden har haft en række forskellige betegnelser.

I dag kendes disse enheder som henholdsvis hær-hjemmевærnet, marinehjemmевærnet, flyverhjemmевærnet og virksomhedshjemmевærnet, hvor mænd og kvinder indgår på lige fod. Det har de gjort siden 1989, hvor de kvindelige korps blev integreret. Indtil da bestod hjemmевærnet ligeledes af Lottekorpsset, Kvindelige Mariners Korps og Kvindeligt Flyverkorps.

For at målrette hjemmевærnets folk og opretholde et højt fagligt niveau blev Hjemmевærnsskolen i Nymindesgab oprettet i 1949. Også informationstjenesten har været en vigtig brik i hjemmевærnets udbredelse og hvervning af medlemmer.

Holdarbejde til søs – mellem
signalkast og udvig.

De fire enheder

HJEMMEVÆRNETS MANGFOLDIGHED Hver især spiller de fire enheder – hærhjemmeværnet, marinehjemmeværnet, flyverhjemmeværnet og virksomhedshjemmeværnet – historisk såvel som aktuelt væsentlige roller i hjemmeværnets arbejde. De indeholder hver for sig det særlige, der er at finde i en frivillig organisation.

AF SARA GJØDE

Den reelle begyndelse på hærhjemmeværnet var flydende og foregik i årene omkring 1949. Den danske modstandsbevægelse var en vigtig medspiller i definitionen af hærhjemmeværnets første tid som frivillig forening.

Under den tyske besættelse 1940-1945 opstod en dansk, væbnet undergrundshær. I de første år af besættelsen var modstanden temmelig spredt og ikke så velorganiseret. Dette ændrede sig i 1943, da Frihedsrådet gik ind og koordinerede indsatsen i modstanden. Modstandsbevægelsen gjorde væbnet modstand mod tyskerne, blandt andet gennem sabotage, likvideringer og ikke mindst med redningen af de danske jøder.

Efter befrielsen 5. maj 1945 kunne modstandsbevægelsen komme frem i lyset. Danmark var nu i en situation, hvor våben var i frit omløb og uden for regeringens kontrol. Dette vakte bekymring, og politikerne besluttede derfor at oprette et lovfæstet, statsligt hjemmeværn med et naturligt udgangspunkt i modstandsbevægelsen.

Hjemmeværnsforeninger

Modstandsbevægelsen havde været inddelt i syv regioner, og disse regioner blev i store træk

fastholdt ved krigens ophør. Regionerne var: 1. Nordjylland, 2. Midtjylland, 3. Sønderjylland, 4. Fyn og øer, 5. Sjælland samt Lolland, Falster og Møn, 6. Storkøbenhavn og 7. Bornholm.

Modstandsfolkene var stadig aktive efter befrielsen, men den 15. august 1945 hjemsendtes de sidste modstandsfolk, og regionerne begyndte at oprette regelsæt og retningslinjer for den videre aktivitet. Reorganiseringen af modstandsbevægelsen begyndte at spire, og der opstod fornyet aktivitet i regionerne. Blandt andet blev der som en vigtig del af processen foretaget registrering af våben.

Hærhjemmeværnsforeningerne blev struktureret med det formål senere at kunne indgå i et lovfæstet hjemmeværn i forbindelse med Danmarks kommende forsvar. I regionerne, som allerede var etablerede og strukturerede, gik man derfor i gang med at rekruttere nye medlemmer, skaffe diverse materiel og uddanne befalingsmænd. Derudover skulle der etableres en landsledelse og skaffes penge, da medlemmernes kontingenter og bidrag samt et lovet tilskud på finansloven ikke var tilstrækkeligt.

Forsvarets surdej

En foreløbig hovedbestyrelse blev nedsat med

udgangspunkt i regionslederne og medlemmer af det såkaldte Odense-udvalg. Bestyrelsen arbejdede med de strukturelle og politiske aspekter af hjemmeværnets oprettelse, hvor forhandlinger med krigsministeriet var en væsentlig del af opgaven. Medlemmerne arbejdede ude i regionerne med at træne og opretholde et reelt og beredt mandskab.

Tre et halvt år senere blev hjemmeværnet statsligt. Der blev på denne måde stille og roligt skabt en overgang fra modstandsbevægelsens bitre kamp mod tyskerne til det kommende hjemmeværns-forsvar. Som oberst C.F. Løkkegaard, der var med fra den spæde start og fungerede som næstformand i hovedbestyrelsen for Odense-udvalget, formulerede det:

"Uden store ord, men også uden forbehold, vedkendte man sig det, der er ethvert slægtleds historiske opgave: At være et fulgyldigt bindeled mellem det, der var, og det, der skal komme – mellem frihedsbevægelsen og det hjemmeværn, som skulle blive surdej i vort kommende forsvar."

"Surdejen", hjemmeværnet, gjorde med andre ord et gevaldigt rugbrødsarbejde for at få etableret det hjemmeværn, vi kender i dag, hvor enheden hærhjemmeværnet blev den

I begyndelsen var der stor forskel på uniformeringen.

største. Denne enhed skulle kunne bistå den danske forsvarsstyrke med veluddannet mandskab og også kunne træde til ved invasion og ulykker. Herudover fik politiet hjælp fra en gren inden for hærhjemmeværnet, nemlig politihjemmeværnet, der blev oprettet i 1950.

I et skrift udgivet i anledning af hjemmeværnets 10-års-jubilæum i 1959, konstaterede oberst C.F. Løkkegaard:

"Således endte det første kapitel i dansk hjemmeværns historie med et "Kongen er død – kongen leve!" Som Moses på Nebo bjerg så vi ind i det forjættede land, som i sammenligning med ørkenlandet bagude syntes at flyde med mælk og honning. Og pagtens ark, hjemmeværnstankens idé og ånd, var i behold og kunne, vel forvaltet og vogtes, føres foran alt folket ind i det nye."

I Løkkegaards ånd kan det konstateres, at et nyt kapitel kunne begynde. Sideløbende med de overordnede bestemmelser omkring hjemmeværnets – og dermed hærhjemmeværnets – grundlæggelse og begyndelse – blev enhederne marinehjemmeværnet og flyverhjemmeværnet oprettet. De er ligeledes en yderst vigtig del af hjemmeværnets historie.

Marinehjemmeværnet

Med en kyststrækning på cirka 7.000 kilometer har Danmark altid været en søfartsnation. Af samme grund var et marinehjemmeværn en naturlig udvikling i oprettelsen af hjemmeværnet. Marinehjemmeværnet eller Det Maritime Hjemmeværn, som værnets en årrække blev kaldt, blev oprettet den 15. marts 1952.

Vind i sejlene

Udgangspunktet var umiddelbart vanskeligt, da der ikke var noget fortilfælde, som mindede om dette frivillige forsvar på søen. Derfor startede man på bar bund. De første flotiller byggede på de mænd i hærhjemmeværnet, der på den ene eller anden måde følte en tilknytning til søen. Flere medlemmer kom derfor fra tjeneste i søværnet. Mange var sejlsportsfolk, for hvem det var selvfølgelig at deltage i hjemmeværnets maritime enheder. Her ville de i endnu højere grad end på land kunne bruge deres erfaring. Efter hjemmeværnslovens ikrafttræden i 1949 blev flotillerne administrativt underlagt de eksisterende hjemmeværnsregioner, men taktisk var de underlagt Søværnskommandoen, så de effektivt og hurtigt kunne træde til.

Hastig vækst

Orlogskaptajn T. Bjerre blev den 5. september 1949 indsat som delegeret officer i hjemmeværnssager og udførte herefter et stort arbejde med at oprette og organisere flotiller i distrikterne. I et samarbejde med kammeraten fra kadetskolen, orlogskaptajn J. Teisen, opnåede T. Bjerre, at marinehjemmeværnet den 4. marts 1950 kunne udnævne de første syv flotillechefer. Allerede den 26. maj 1950 blev yderligere syv flotillechefer udnævnt.

De blev alle ansat på frivillig basis, og hjemmeværnsflotillerne kunne nu bryste sig af at være ledet på yderst kompetent grundlag. Dette skyldtes blandt andet den grundige uddannelse, som lederne gennemgik på marinehjemmeværnets befalingsmandsuddannelse på Marinestation Slipshavn.

Marinehjemmeværnet var nu en realitet med 22 flotiller spredt langs landets kyststrækninger. Hver flotille fik et nummer fra ét til 25, og enkelte numre var reserveret muligheden for oprettelse af flere.

Hjemmeværnsflotillernes opgaver var og er stadig mangeartede. Værnet skulle under krig, mobilisering og beredskabstjeneste stå til rådighed for søværnet. I en forkortet version blev

»»

I lavvarslingscentralen plottes meldingerne fra luftmeldeposterne.

Feltskydning. Forhåbentlig er træningen bedre end uniformeringen.

Gruppenfører har altid været en central person i hjemmehæren.

»» hjemmehærensflotillernes opgaver og ansvar beskrevet således i et årsskrift fra marinehjemmehæren: "Det påhviler marinehjemmehæren efter bedste evne og formåen af bistå Søværnet med at løse de Søværnet påhvillende opgaver i fred og krig". En beskrivelse, der gælder den dag i dag.

Blå som havet

Uniformeringen var i begyndelsen forskelligartet i marinehjemmehæren. Ligesom i resten af hjemmehæren var uniformerne så vidt muligt farvede blå. I marinehjemmehæren var det blandt andet australske og canadiske uniformer, der blev transformeret til fordel for de frivillige. Fordelen var dog ikke større, end at den blå farvede smittede af ved berøring med vand. Senere kunne man kende en menig i marinehjemmehæren på Det Maritime Hjemmehærens anker, der var placeret på venstre arm, ligesom divisionsførere og flotillechefen var prydet med grønne vinkler eller striber efter rang.

På trods af problemer med den blå farve fungerede hæren efter hensigten. Gasterne blev uddannet grundigt i sejlskab, såvel som i fjernkendelse, fartøjsføring og skydning. Det var i begyndelsen svært at skaffe materiel, hvorfor marinehjemmehæren først i 1952 kunne overtage sin første kutter fra søværnet. Flere skibe fulgte løbende, og allerede 10 år senere var antallet oppe på 30 skibe af forskellig art.

Et godt sammenhold

Marinehjemmehæren har gennem årene været kendetegnet ved et tæt og godt kammeratskab blandt de frivillige, hvorfor der også sjældent har været ønske om at avancere. Det tætte sammenhold, der kan opleves blandt søens folk – opnået i kraft af mange timer i tæt samarbejde på relativt få kvadratmeter – er vokset med ind i marinehjemmehæren. Stemningen har gennem alle årene båret præg af nærhed og en iver og en ildhu, der ifølge repræsentanter fra marinehjemmehæren skal opleves, da det slet og ret ikke kan beskrives.

Flyverhjemmehæren

Hvor hærhjemmehæren er sværvægteren i kraft af sin størrelse, og marinehjemmehæren har et eksplicit godt sammenhold, kan flyverhjemmehæren skilte med at være det værn, der umiddelbart kan dateres længst tilbage.

Allerede i 1929 udmeldte obersten O. de Fine Skibsted, at et land uden et luftværn er som et hus uden tag. Udsagnet hang sammen med et ønske om at opnå en større forståelse for, at Danmark efter 1. Verdenskrigs teknologiske og militære udvikling, og dermed den potentielle lufttrussel, var nødt til også at kunne forsvare sig effektivt mod angreb fra denne kant.

Et frivilligt luftmeldeværn

Oberst O. de Fine Skibsted var ikke alene om at have denne holdning, og allerede i slutningen af 1920'erne blev den såkaldte luftmelde-tjeneste oprettet. Hæren havde gode erfaringer med frivillige korps, og der blev derfor oprettet en frivillig luftmeldetjeneste, som kunne varetage overvågningen af lufrummet fra forskellige positioner.

Det var den spæde start på det flyverhjemmehæren, vi har i dag. Men inden det nåede så langt, blev det stort set afviklet i 1940, da kommandocentralerne måtte afleveres til den tyske luftmeldetjeneste efter den 9. april. Dog blev medlemmerne ved med at samles til foredrag og møder indtil 1943. Herefter forsøgte luftmeldetjenestens chefer gennem fortsat kontakt at vedligeholde en mulig og hurtig iværksættelse af hjælp ved en eventuel invasion. Ved en sådan kunne det veludbyggede telefonmeldesystem effektivt og hurtigt formidle efterretninger om situationen. Dette blev ikke aktuelt, men meldetjenesten gik af denne grund aldrig helt i sig selv.

På "vingerne" igen

Generalkommandoen gav i efteråret 1948 ordre til retablering af luftmeldetjenesten. Efterfølgende blev der etableret regler for antagelse af nyt mandskab. Her lød det overordnet, at der »»

Talrige er de kurser og møder, her i el-hjemmeværnet, der er fastholdt på gruppebilleder.

Det maritime hjemmeværn med skumsprøjt for boven – dengang man endnu talte om hjemmeværnsskuttere, der i dag er afløst af moderne fartøjer med avanceret udstyr.

» i Den frivillige Luftmeldtjeneste kunne optages enhver person over 16 år med dansk indfødsret, der ikke stod "i nummer" som værnepligtig ved hæren eller søværnet. Et uniformsudvalg blev nedsat, og det blev besluttet, at medlemmer i luftmeldtjenesten skulle bære det emblem, der hidtil havde været anvendt i københavnerkredsen. Foreningens vedtægter blev revideret af det udvalg, der også skulle forhandle luftmeldtjenestens fremtid med krigsministeriet. Retableringen spirede, og den 25. april 1949 blev foreningens protektor Kong Frederik den 9. orienteret om foreningens hidtidige arbejde og fremtidige genopbygning.

Med kongens bedste ønsker og en ihærdig indsats fra medlemmerne var en ny epoke så småt en realitet. Første øvelse i luftmeldtjenesten efter krigen fulgte i efteråret 1949 med deltagelse af 1.400 frivillige og stor succes.

En del af hjemmeværnet

I december 1949 blev der indsendt overenskomstforslag i henhold til luftmeldtjenestens indlemmelse i hjemmeværnet. Året efter, den 20. december 1950, blev luftmeldtjenesten underlagt flyvevåbnet, og endelig, den 18. juni 1951, blev der opført en lovhjemmel for luft-

meldtjenestens beståen i en ny form. Foreningen, Den frivillige Luftmeldtjeneste, blev derpå nedlagt som forening, men medlemmerne overgik – hvis de ønskede det – til flyverhjemmeværnet. Særligt for flyverhjemmeværnet var det, at kvinder indgik på lige fod med mænd. Kvinderne var derfor ikke nødsaget til at oprette egne kvindelige foreninger, selvom dette dog skete af andre årsager. Flyverhjemmeværnet var på denne måde en særlig forening i foreningen, og de adskilte sig også fra resten af hjemmeværnet ved at bære flyvevåbnets uniform.

Husk, det forpligter

Inspektoratet for Luftmeldtjenesten udarbejdede ved overgangen til hjemmeværnet en redegørelse for hjemmeværnslovens betydning for fremtiden. Hovedbestyrelsen takkede de frivillige for deres store indsats gennem tiden, og opfordrede dem til at fortsætte uddannelse og træning under flyverkommandoens ledelse. Hertil udtalte inspektoratet følgende:

"Kammerater! Glem aldrig, hvor alvorlig og betydningsfuld den opgave er, som I har påtaget jer, men vær klar over, at den stiller store krav til jer. At blive en særlig afdeling af Hjem-

meværnet, iklædt flyvevåbnets uniform, udrustet med de bedste tekniske hjælpemidler og med våben til forsvar – også det forpligter!"

Flyverhjemmeværnet kom efterfølgende til at bestå af chef og stab, luftmeldedistrikter, luftmeldecentraler, luftmeldesektioner med luftmeldeposter og til sidst jordforsvarseskadriller. Alle dele bemandet af mænd og kvinder med stor interesse i at beskytte Danmark mod indtrængen fra oven samt mere generelt at overvåge flytrafik og luftaktivitet.

Virksomhedshjemmeværnet

Hvor der er en gammel, må der også være en ung. Virksomhedshjemmeværnet er lillebror og fejrede i 2008 sin 10-års-fødselsdag. Det er den fjerde enhed i hjemmeværnet.

Virksomhedshjemmeværnet blev oprettet den 1. februar 1998. Her blev de allerede eksisterende og deltagende virksomheder i hjemmeværnet – tele- og jernbaneenhederne, Post Danmarks postcentre, el-enhederne og Falck Securitas – samlet under ét. I 2005 opsagde Falck Securitas samarbejdet, og Post Danmarks kompagnier blev nedlagt sidst i 2008.

I 2009 består virksomhedshjemmeværnet af de tre grene – jernbanehjemmeværnet, tele-

Kvindelige flyvere i deres rette element.

Under Den Kolde Krig trænede Luftmeldekorpsset flittigt overvågning af det lave lufrum.

hjemmeværnet og energihjemmeværnet. Samtidig har værnet taget fat på en ny epoke med beredskabsmæssig assistance til en række andre virksomheder, som er vigtige for samfundets funktioner.

Flere af virksomhedshjemmeværnets enheder havde hidtil ligget under de forskellige regioner, men på baggrund af ønsker om en rationalisering af opgaverne blev virksomhedshjemmeværnet oprettet og opgaverne centraliseret i den nye værnsgren. Dette skyldtes blandt andet ønsket om en effektiv håndtering af krise- og terror-situationer.

Ungt, men alligevel gammelt

Selvom virksomhedshjemmeværnet er ungt, har dets enheder og grene en længere selvstændig historie. Jernbanehjemmeværnet er indskrevet i en lov om jernbanedrift og kan dateres tilbage til de første år, nærmere bestemt 1951, hvor ansatte i Banedanmark og operatørselskaberne indgik.

Telehjemmeværnet kan på samme måde føres tilbage til 1960, hvor personellet var ansatte i de gamle teleselskaber. Senere blev de med sammenlægningen af teleselskaberne ansat under TDC, som stadig er grundlaget for

telehjemmeværnet. Medlemmerne i værnsgrene findes primært blandt virksomhedernes personale, både historisk set, men også aktuelt.

Energihjemmeværnet begyndte med et kompagni under det gamle elforsyningsselskab NESAs i 1951, som senere blev nedlagt, hvorefter energihjemmeværnet overgik til Kyndbyværket i Hornsherred. Ved virksomhedshjemmeværnets start kom der endnu en enhed til, nemlig enheden ved Enstedværket i Aabenraa.

Samspil med samfundet

Den første chef for virksomhedshjemmeværnet var oberstløjtnant H. Dalstrup, der arbejdede med den første egentlige organisering af værnet. Den næste chef, oberst Ivan Ganer-Tolsøe, havde pionéropgaven, der bestod i at skabe kontakter til det omgivende samfunds virksomheder og institutioner. Et arbejde, der siden hen også har været et centralt omdrejningspunkt for efterfølgende chefer, idet virksomhedshjemmeværnet netop er bygget på samspelet mellem samfund og hjemmeværn.

Det moderne hjemmeværn

Efter forsvarsforliget i 2004 er det moderne

hjemmeværn blevet organiseret i fem totalforsvarsregioner, der geografisk svarer til de fem regioner, der blev skabt med kommunalreformen. Tidligere distrikter er blevet sammenlagt, så der i dag er 18 hærhjemmeværnsdistrikter, det værnssælles bornholmske hjemmeværn, to marinehjemmeværnsdistrikter og to flyverhjemmeværnsdistrikter. Under distrikterne er der over 300 underafdelinger i form af kompagnier, flotiller og eskadriller.

Læs mere og se flere billeder og filmklip på www.hjv60.dk.

Kvindelige marinere arbejder på bestikbordet.

Kvindernes kamp

KVINDER I HJEMMEVÆRNET Cirka 15 procent af hjemmeværnets medlemmer i dag er kvinder. Det er dobbelt så mange som i det øvrige forsvar. De tidligere korps – Danmarks Lottekorps, Kvindeligt Marinerkorps og Kvindeligt Flyverkorps – har haft stor betydning for hjemmeværnet.

Selvom kvindekorpsene var præget af gå-på-mod og kampgejst, vaklede foreningerne i en periode omkring oprettelsen af det statslige hjemmeværn.

De kvindelige foreningers eksistensberettigelse var truet af den omstændighed, at hjemmeværnsloven i 1949 ikke tillod kvinder at være medlemmer af hjemmeværnet. Det var nu forbeholdt mænd – modsat reglementerne i de tidligere hjemmeværnsforeninger i årene op til.

Dog åbnede en paragraf i hjemmeværnsloven op for kvindernes fortsatte deltagelse i det danske forsvarsarbejde. Paragraffen bekendtgjorde, at:

"Frivillige foreninger, hvis medlemmer er

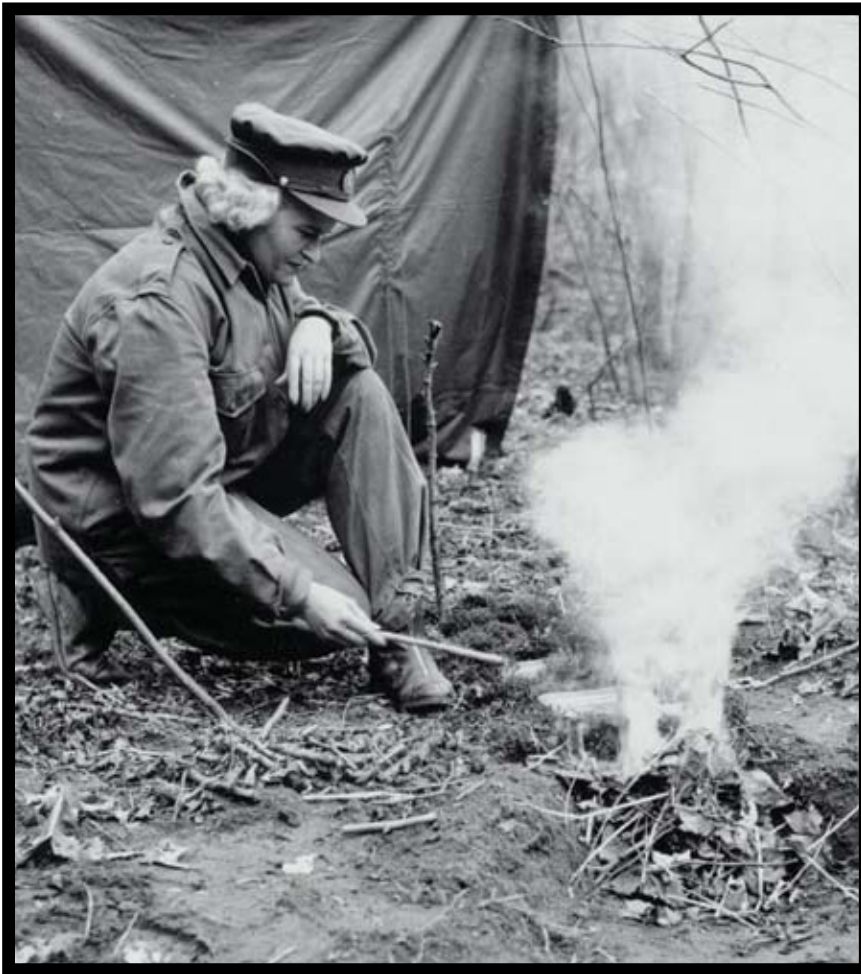
kvinder, og som er organiserede og øvede således, at de kan være til støtte for hjemmeværnet, kan knyttes til hjemmeværnet ved overenskomst mellem forsvarsministeren og de pågældende foreninger."

På trods af den kortvarige modgang blev de kvindelige foreninger ved senere overenskomster stillet bedre, idet de med disse også indgik i den statslige økonomiske støtte. I en lang årække herefter fungerede kvindekorpsene sideløbende med mændenes organiseringer, inden de i 1989 endeligt blev sammenlagt. Indtil da kæmpede kvinderne deres sag i veldrevne og velrenommerede enheder.

De danske lotter

Lige såvel som mændene ønskede at fortsætte arbejdet med at beskytte Danmark efter besættelsen, ville kvinderne indgå aktivt i udviklingen af de opgaver, som kvindelige modstandsfolk havde haft. På denne måde blev Danmarks Lottekorps oprettet med inspiration fra de allierede kvinders indsats under 2. Verdenskrig, og med forbillede i den tilsvarende finske moderorganisation af samme navn.

"Lotte" var oprindeligt en sagnomspunden finsk kvinde ved navn Lotta Svärd, der med stort mod oprettede en hjælpetjeneste for de finske soldater, hvorfor hun blev besunget i digtet "Fänrik Stål" af den finske digter Runeberg:

*Endnu kan det hænde en brav soldat
at ved arnens lystige skær,
han træffer en gammel krigskammarat,
som kendte Lotta Svärd*

Danmarks Lottekorps blev stiftet 9. april 1946 under ledelse af Ingrid Dreyer. Hidtil havde et tilsvarende kvindekorp, Danske Kvinders Beredskab (DKB), under 2. Verdenskrig udført frivilligt, socialt hjælpearbejde. Lotterne ønskede en tættere tilknytning til forsvaret, end der havde været i DKB, og lottekorpsset blev derfor stiftet.

1. oktober 1950 blev Danmarks Lottekorps sammenlagt med den interessebæstigt lignende organisering Kvindeligt Hjemmeværn. Begge korps ønskede overenskomst med forsvarsministeriet, og det var derfor naturligt at slå kræfterne sammen. Tilsammen kaldte korpsset sig Danmarks Lottekorps/Kvindeligt Hjemmeværn, der tre år senere igen ændrede navn til Danmarks Lottekorps.

Opgaverne i lottekorpsset var i begyndelsen af humanitær, social og sanitær karakter, men som årene gik, blev korpsset i større grad lige-stillet med det mandlige hærhjemmeværn, og opgaverne blev mere og mere ensrettede. Af samme grund var det også naturligt i 1989 at

integrere lottekorpsset og lade kvinderne indgå i hjemmeværnet på lige fod med mændene.

Kvindeligt Marinekorps

Som lottekorpsset blev Kvindeligt Marinekorps (KMK) stiftet i 1946, nærmere bestemt den 22. juni. I spidsen stod fru Antoinette von Lowzow, og det var også i hendes hjem, det stiftende møde blev holdt. Her blev det besluttet at udsende brochurer til kvinder, der mentes at have en interesse i at deltage i netop et kvindeligt marinekorps. Det var primært kvinder, der var gift med mænd med tilknytning til søværnet, men også forskellige andre egnede kvinder fik en brochure. I Kvindeligt Marinekorps blev der fra starten lagt stor vægt på en grundig uddannelse og på stor disciplin blandt medlemmerne.

Organisationen var som de andre kvindelige sammenslutninger blevet til på privat initiativ, hvorfor der ikke fra begyndelsen var nogen form for økonomisk støtte til hverken uddannelse eller materiel. Dette vilkår afspejledes i medlemmernes vilje til at deltage, for kun kvinder, som virkelig ønskede at være med, holdt distancen i den hårdt disciplinerede uddannelse og træning, der foregik i kvindernes fritid to hverdagsaftener og hver søndag, ligesom even-

Kvinderne kom tidligt med – også på feltfod.

tuel forsømmelse skulle indhentes på andre tidspunkter.

Kvindeligt Flyvekorps

Kvindeligt Flyvekorps (KFK) blev stiftet på Dronning Ingrid's fødselsdag den 28. marts 1953. En kvindelig forening med tilknytning til flyvevåbnet ønskedes ligeledes stiftet, idet denne forening inden for den gældende lovgivning skulle fungere som samlende enhed for de civil ansatte kvinder i flyvevåbnet. Derudover var formålet med foreningen at opnå folkeretlig beskyttelse samt at oprette en mobiliseringsreserve til støtte for flyvevåbnet.

Det gik stærkt og allerede i 1958 talte korpsset 1.100 medlemmer, hvoraf cirka halvdelen var fastansatte i forsvaret. Da det var flyvevåbnet, der direkte stillede krav til Kvindeligt Flyvekorps, blev det ligeledes flyvevåbnet, der afgjorde uddannelsesniveaet. Dette lå højt, og de kvindelige "flyvere" var yderst veluddannede og trænede i deres respektive ansvarsområder. Bemærkelsesværdigt er det, at de første fem kvindelige sergenter, som blev fastansat i flyvevåbnet, alle kom fra KFK, ligesom en af disse blev den første kvindelige officer i flyvevåbnet.

At tjene sit land

At være til nytte, at kæmpe for sit land, sin familie og sin frihed var noget af drivkraften blandt de kvindelige foreningers medlemmer, men også udviklingsmulighederne, sammenholdet og udfordringerne var væsentlige aspekter.

Selvom Lotterne, KMK'erne og KFK'erne ikke længere eksisterer som selvstændige enheder, arbejder kvinder i hjemmeværnet stadig lige hårdt. Lotternes motto var: Tjen dit land. Et universelt og utvetydigt budskab, der langt hen ad vejen stadig siger meget om hjemmeværnets kvindelige personel, og som nok også beskriver det ønske, der historisk set har medført, at kvinderne valgte at indgå i hjemmeværnet.

Hjemmeværnsskolen har i alle 60 år spillet en central rolle for hele hjemmeværnet.

Ånden fra Nymindegab

UDDANNELSE For altid at kunne stille med professionelt mandskab i kritiske situationer har hjemmeværnet til hver en tid fokuseret på løbende uddannelse af medlemmerne. To skoler har spillet en væsentlig rolle, nemlig skolen i Nymindegab og skolen i Slipshavn.

AF SARA GJØDE

Hjemmeværnsforeningerne bestod for en stor del af tidligere modstandsfolk, der havde haft ringe vilkår for uddannelse under besættelsen. Det blev derfor besluttet at oprette forskellige former for uddannelse i de respektive hjemmeværnsregioner, ligesom der blev holdt befalingsmandskurser landet over. Dette medførte en noget spredt og uensartet uddannelsesvirksomhed, som hurtigt viste sig upraktisk, dels fordi vilkårene ikke var optimale, og reglementer og vejledninger manglede.

Det var oplagt at samle aktiviteterne, hvilket ville medføre en mere naturlig og nødvendig ensretning i uddannelsen. En befalingsmandsuddannelse blev derfor iværksat i Nymindegab, hvor der allerede den første sommer blev uddannet en lang række kompagnichefer, næstkommanderende og kommando-befalingsmænd i hjemmeværnet.

Nymindegab

Den 1. juni 1949 blev skolen i Nymindegab stiftet. Skolens første chef var oberst E.F. Frigast. Skolens næstkommanderende blev kaptajn C.

Malling, der havde været en aktiv modstandsmand under besættelsen og efterfølgende instruktør og hjælper i hjemmeværnsforeningsarbejdet. Også kaptajn Jørgen Müller, der ligeledes havde fungeret som instruktør i hjemmeværnet, blev ansat på skolen i Nymindegab. Sammen med oberst E.F. Frigast brugte han vinteren før skolens endelige stiftelse på at udforme det fundament, som skolen og skolens ånd skulle bygges på.

Den 12. juni 1949 startede det første hold på skolen. Der var glæde og spænding ved denne første dag, både fra lærere og elevers side. Alle fik et håndtryk, og en velkomsttale blev holdt. Humøret var højt, og der blev slidt godt i det fra tidlig morgen til sen aften. Ingen skulle føle, at de spildte deres tid. Alle deltog ganske frivilligt og brugte derfor også deres fritid på uddannelse i hjemmeværnet. Derfor var det også skolen magtpåliggende at give så god og grundig uddannelse, som det var muligt.

En særlig ånd

På skolen herskede en helt særlig ånd, som de fleste hjemmeværnsfolk kan nikke genkenden-

de til. Denne ånd eller stemning beskrives af oberst E.F. Frigast som lige dele militær uddannelsesanstalt og folkehøjskole, hvor omgangstonen og velvilligheden var en vigtig faktor. Samtidig blev der også på skolen lagt stor vægt på, at ingen skulle føle sig underlegne. Alle var lige, og kammeratskab og samarbejde var omdrejningspunktet for al færd og arbejde på skolen.

Skal vi være dus?

En væsentlig detalje i skolens omgangstone, og dermed den særlige stemning, var beslutningen om at overgå til tiltaleformen "du" på skolen. Denne tiltaleform, som var vokset ud af modstandsbevægelsen og videreført i hjemmeværnsforeningerne, var ganske givet med til at forstærke følelsen af sammenhold og fællesskab.

En anden vigtig og ofte omtalt begivenhed på skolen var flaghejsningen ved Bjålumhus, hvorfra der var en smuk udsigt over Vesterhavet. Her blev dagen sat i gang med en kort historie og en sang.

Slipshavn

Det var ikke Vesterhavet, men Storebælt der kom til at danne ramme om hjemmeværnets uddannelse af marinere. For dem blev udsigten fra Slipshavn ved Nyborg mindeværdig. Skolen i Slipshavn, der mange år tidligere var et søbefæstningsanlæg, blev i 1950 stillet til rådighed for hjemmeværnets befalingsmandsskole i sommerperioden.

Den 23. juli 1956 blev forvaltningen af Slipshavn overdraget fra søværnet til Det Maritime Hjemmeværn. Fra denne dag foregik størstedelen af marinernes uddannelse her. Slipshavn har siden da fungeret som skole, men også som ramme for talrige møder og konferencer.

På skolen blev der de første mange år blandt andet undervist i signaltjeneste og radiotelefoni. Eksempelvis underviste kaptajn-løjtnant R. Thomsen fra søværnets televæsen i "Voice procedure", som var blevet indført af NATO. Denne procedure var baseret på ACP publikationer på engelsk og kunne ikke udlånes, så grundige notater fra undervisningen

blev grundlaget for "den blå bog" om signaltjeneste og radiotelefoni for Det Maritime Hjemmeværn.

Enhedsskolen

Den 15. juni 1974 var Hjemmeværnets Enhedsskole – Hjemmeværnsskolen – en realitet. Det betød blandt andet, at skolen i Slipshavn blev lagt ind under administrationen i Nymindegab, og flere aktiviteter blev samlet og koordineret herfra, om end aktiviteterne i uddannelsen af marinere for en stor del naturligt forblev i Slipshavn.

Brevskole

Både Nymindegab og Slipshavn var populære mål for uddannelsessøgende hjemmeværnsfolk, men ikke alle havde mulighed for – og tid til – at deltage i skoleforløb på de to skoler. Derfor oprettede hjemmeværnet i 1950'erne en såkaldt brevskole, hvor de frivillige på denne måde kunne deltage i fjernundervisning, hvilket har været en praktisk og derfor meget benyttet uddannelsesmetode i alle år.

Langt de fleste hjemmeværnsfolk har på et eller andet tidspunkt stiftet bekendtskab med uddannelsen, enten på skolerne eller per post. De fleste vil nok, i et eller andet omfang, kunne genkende den omtalte ånd – selvom tiden har ændret både tiltaleformer og uddannelsernes indhold.

10 år efter skolen i Nymindegab blev oprettet, udtrykte oberst E.F. Frigast et dybfølt ønske om skolens fremtid:

"Måtte skolen altid forstå at bevare sin plads inden for det danske hjemmeværn som impuls-givende, når nyt skal igangsættes, og som den opmuntrende faktor, når vanskeligheder melder sig, men først og sidst som stedet, hvor den ægte hjemmeværnsånd lever."

50 år senere, her ved hjemmeværnets 60-års-jubilæum, vil mange nok mene, at det stadig forholder sig, som oberst E. F. Frigast ønskede det.

Synlighed og hvervning

HJEMMEVÆRNETS PROFIL Måden at kommunikere på har ændret sig meget gennem årene, men målet er stadig det samme: At skabe synlighed omkring hjemmевærnet og dermed give unge mennesker lyst til at gøre en frivillig indsats.

AF SARA GJØDE

I døningerne efter 2. Verdenskrig og dermed frygten for totalitære regimer var det en vigtig del af hjemmевærnets opgave at bidrage til at sikre det danske demokrati.

Derfor blev de kommitterede hjemmевærnskonsulenter, der skulle stå for informationstjenesten, valgt fra de politiske partier.

Fra hjemmевærnets start og frem til 1970'erne lå fokus på en politisk tilgang til konsulenterne arbejde.

Herefter svingede fokus til en mere informationsfaglig tilgang til arbejdet som hjemmевærnskonsulent, som samtidig ændrede titel til informationskonsulent. Den demokratiske tilgang er og har hele tiden været central, og sikringen af demokratiet lå også i at gøre plads til alle i hjemmевærnet, således at medlemmerne politisk set repræsenterede befolkningen generelt.

Hjemmевærnet skulle være for alle, og det var hjemmевærns- og siden hen informationskonsulenterne opgave at udbrede dette budskab.

Oplysning og synlighed

I 1963 blev der udsendt bestemmelser for, hvordan oplysning om hjemmевærnet skulle varetages. Kompagniernes udvalg skulle sammensættes af tre personer, hvoraf mindst én skulle være fra lottekorpsset. Opgaven i udvalgene var at udføre hvervnings- og oplysnings-tjeneste.

Denne oplysning foregik blandt andet ved informationsmøder både internt og eksternt, hvor folk kunne møde op og høre om hjemmевærnets opgaver, se en film om hjemmевærnet eller møde hjemmевærnsfolk fra de forskellige enheder. Der blev også holdt parader, udstillinger, "dagligstuemøder", våben- og materiel-demonstrationer, musikarrangementer med hjemmевærnets musikkorps samt forskellige foredrag om hjemmевærnet rundt omkring i landet. Her kunne befolkningen uforpligtende komme og få syn for sagen eller få svar på spørgsmål omkring hjemmевærnet.

Det var et stort arbejde, og af samme årsag blev der sidst i 1960'erne ansat informationssekretærer til at koordinere og arrangere de mange aktiviteter rundt omkring i distrikterne.

Hvervning

Hvervning har været en af informationsvirksomhedens væsentlige opgaver og udfordringer gennem tiden. I perioder er det gået let, fordi danskerne i krisetider i højere grad vil gøre, hvad de kan for Danmark. Det betød eksempelvis, at der under krisen i Ungarn i 1956 var stor søgning og efterspørgsel i forhold til hjemmевærnets opgaver. Medlemstallet steg i denne periode. Samtidig blev der i informationstjenesten, som det hed på daværende tidspunkt, diskuteret, hvorvidt man i en krisetid skulle annoncere ekstraordinært. Dette fraveg man med begrundelse i den spændte situation og der-

med risikoen for, at en kampagnes på dette tidspunkt ville kunne have en uheldig virkning.

I stedet besluttede man sig for hvervning gennem "mund til øre"-metoden. Man ville have fat i de folk, der havde givet udtryk for, at de nok skulle hjælpe, når der var brug for deres hjælp. Og det var der i 1956, hvor beredskabet intensiveredes. Derfor gik man ud og henvendte sig personligt til folk, der havde vist interesse for hjemmевærnet.

Den generelle hvervning bestod i at føre samtaler med interesserede og vurdere, hvorvidt de ville kunne fungere i hjemmевærnet, få dem placeret i de rette enheder, samt henvise dem til den rette uddannelse. Denne funktion er til dels uændret den dag i dag.

Medierne

Det skrevne ord – og senere de elektroniske medier – har været en vigtig medspiller i informationsstrømmen om hjemmевærnet. Udfordringen for de informationsansvarlige har her været og er stadig at fange mediernes opmærksomhed.

Hjemmевærnet har tidligere især været omtalt i forbindelse med store arrangementer som eksempelvis den traditionsrige årlige Nijmegenmarch i Holland. I dag bliver hjemmевærnet dagligt omtalt i medierne, både i forbindelse med støtte til forsvaret nationalt og internationalt og de mange opgaver for politi og beredskab.

I en årrække kørte hjemmевærnets udstillingsvirksomhed bogstaveligt talt på skinner.

Hjemmeværnet har altid haft behov for at informere og tiltrække nye medlemmer.

Plakatkunst

I dag er informationsvirksomheden i høj grad web-baseret, ligesom markedsføringen har ændret sig en del de sidste år. Et element i markedsføringen er dog en fast tradition, nemlig udarbejdelse af reklameplakater for hjemmeværnet. Fra starten blev der hvert år udarbejdet mindst én ny plakat til information om hjemmeværnet.

De mange plakater viser en historisk udvikling i hjemmeværnets markedsføring og er

samtidig et udtryk for en interessant fortælling om en mere overordnet udvikling i det grafiske udtryk og layout de sidste 60 år: Fra den håndtegnede og malede plakat over fotografisk collage til det mere computerbaserede og grafiske udtryk.

Husker du?

I plakaterne såvel som i alt andet trykt materiale ses, hvad hjemmeværnet har villet sige om sig selv gennem tiden og dermed også, hvor-

dan værnet har udviklet sig. På denne måde bliver informationsvirksomhedens arbejde til en kollektiv erindring om hjemmeværnets 60-årige historie. For det, der eksisterer i erindringen hos den enkelte, kender kun de få til, men det, som informationsvirksomheden har beskrevet, fortalt og vist på tryk og i tale tegner hjemmeværnets synlige historie.

Nogle tidlige plakater fra hjemmeværnet.

Svend Aage og Bendt har holdt sammen i snart 60 år takket være hjemmeværnet. De har kunnet bruge hinanden til at tale om nogle af de barske oplevelser fra krigens tid.

De har været med hele vejen

VETERANER De to gamle kæmper, Svend Aage Hansen fra Esbjerg og Bendt Thomsen fra Århus, har i 60 år været beredte til at gøre en forskel, hvis fædrelandet igen skulle blive truet.

AF CHARLOTTE BAUN DREJKA

FOTO: OLE BO JENSEN

Når Dronning Margrethe og øvrige repræsentanter for kongefamilien kommer til Nymindegab den 1. april for at fejre hjemmeværnets 60-års-jubilæum, vil Svend Aage Hansen fra Esbjerg og Bendt Thomsen fra Århus stå med i forreste geled på Hjemmeværnsskolens paradeplads.

Feststemte, højtidelige og parate til at modtage en fornem hædersbevisning: 60-års-tegnet for loyalt medlemskab.

Svend Aage og Bendt tilhører nemlig en lille eksklusiv skare, hvis hukommelse og fortællinger rækker helt tilbage til dengang, hjemme-

værnet så dagens lys som statsligt hjemmeværn i 1949, hvor de begge meldte sig under fanerne.

Dengang var de unge mandfolk i deres bedste alder, der allerede havde været aktive modstandsfolk under besættelsen og oplevet dramatiske hændelser i kampen for et frit Danmark. Her blev kimen lagt til en livslang karriere i det frivillige forsvar for Danmark.

I dag er Svend Aage 90 og Bendt 86. De to gamle kammerater er stadig going strong som aktive historikere i jernbanehjemmeværnet og et levende bevis på, at ånden og venskabet fra

hjemmeværnets spæde start har fulgt dem livet igennem.

Jubilæumsmagasinet satte de to gamle kæmper stævne en torsdag i januar. Selv om begge kommer fra det jyske, troppede de selv op kørende i Svend Aages rappe sorte Ford Ka for at lade sig interviewe om gamle dage på virksomhedshjemmeværnets domicil på Ringsted kaserne.

Dolken

Det bliver hurtigt klart, hvorfor Svend Aage og Bendt ansøgte om at blive en del af det statsli-

Fra et langt liv i hjemmeværnet – blandt andet avisudklip, en kursusindkaldelse, den første udbetaling af rejsediæter og en feltpost.

På et tidspunkt måtte jeg vælge mellem spejderne og hjemmeværnet. Her trak hjemmeværnet det længste strå.

Bendt Thomsen om et vigtigt valg

ge hjemmeværn, der i 1949 tog over efter de private hjemmeværn oprettet umiddelbart efter 2. Verdenskrigs afslutning.

Langt fra alle danskere tog del i modstandskampen. Men det gjorde Svend Aage og Bendt allerede fra de tidlige krigsåre. Begge havde en fortid som spejdere, og Svend var som ung blevet indkaldt som soldat i marinen.

"Det var vores politiske overbevisning, der var årsag til, at vi gik ind i modstandskampen. Vi var begge medlem af DSU," fortæller Bendt, der har bevaret medlemskabet af Socialdemokraterne.

Først er de ikke meget for at tale om de dramatiske oplevelser fra krigens tid. Men så – med et ordentligt slam smækker Svend Aage en dolk med sort skæfte på bordet. Dolken bærer tydeligt nazi-symbol og ser slidt ud.

"Det var det første våben, jeg beslaglagde som modstandsmand, da jeg stødte ind i nogle tyske soldater i Kolding," fortæller Svend Aage, der var lidt af kraftkarl dengang og indehaver af titlerne som både jysk mester i brydning og jysk mester i 1.500-meter-løb.

Helt stille gik den beslaglæggelse ikke for sig. Siden hen har dolken fulgt Svend som et synligt bevis på modstanden mod den tyske besættelse. Dolken har været brugt mange gange – både til at snitte ladninger til og til no-

get så fredsommeligt som at skære en humpel rugbrød på de mange hjemmeværnsøvelser!!

Også Bendt kan berette om mødet med den tyske fjende efter en aktion på Djursland, hvor han og nogle kammerater var ude og opsamle illegale våben.

Ellers var Bendt mest politisk efterretningsmand under krigen, hvor Svend Aage blandt andet var med til adskillige sabotager i Esbjerg-området, hvor han generede tyskerne sammen med ligesindede.

For Svend Aage blev modstandskampen dødelig alvor, og han var tæt på at miste livet som de navnkundige Flammen og Citronen. 26. marts 1945 blev han arresteret i Esbjerg, og datoen for hans henrettelse var fastsat til 8. maj 1945.

"Jeg blev gudskelov reddet på målstregen, da befrielsen kom. Så cyklede jeg af sted, men slangen punkterede, så jeg måtte vandre til fods 40 kilometer hjem til min svigerfamilie i Vejen, hvor min kone havde født vores første barn," fortæller Svend Aage.

Uniformen

Med den forsvarsvilje, som de begge var optændt af, var det ganske naturligt at træde ind i hjemmeværnet for at sikre, at "Danmark aldrig mere skulle opleve en 9. april".

Bendt husker tydeligt sin første hjemmeværnsuniform.

"Det var en australsk uniform, hvor jakken havde tydelige skudhuller – de blev rimpet sammen. Så gik det nok endda," siger Bent.

Efter nogle få år i det grønne hjemmeværn – Svend Aage i Esbjerg og Bendt i Århus – blev de begge som ansatte ved De Danske Statsbaner medlemmer af jernbanehjemmeværnet, der blev oprettet i 1951. Dengang havde De Danske Statsbaner over 22.000 ansatte.

"Statsbanerne var meget ivrige efter, at vi fik etableret jernbanehjemmeværnet, og de bevilgede frihed til mit hjemmeværnsarbejde," fortæller Bendt, der var med til at få banket de jyske og fynske jernbanehjemmeværnskompanier op i de tidligere 1950'ere.

Den barske militærmand

Mens Svend Aage så udpræget var militærmand og krigertypen, var Bendt mere formidleren med et virke, der minder om nutidens rekrutterings- og kontaktofficerer.

Svend Aage blev blandt andet instruktør og stod i mange år for talrige øvelser og undervisning af hjemmeværnskammeraterne i jernbanehjemmeværnet.

"Jeg tror godt, man kan sige, at jeg var en

»»

Svend Aage Hansen var aktiv modstandsmand under besættelsen. "Hjemmeværnet har givet min tilværelse en mening og indhold."

Bendt Thomsen fra Århus var med til at oprette jernbanehjemmeværnets kompagnier i Jylland og på Fyn i starten af 1950'erne.

»» barsk befalingsmand og instruktør, der forlangte noget af mine folk. Gennem de mange kurser på Hjemmeværnsskolen lærte jeg både at adlyde, men så sandelig også at befale," forklarer Svend Aage, der dog med årene er blevet et mildere gemyt.

"Men vi handlede jo også på en alvorlig baggrund, og der var en begrundet frygt for, at vi igen skulle blive invaderet i mange år. Så vi skulle være beredte soldater, klar til at blive indsat, hvis det kom så vidt og fjenden bankede på," fortæller Svend Aage, der stadig har gemt kvitteringen for de første rejsedækkere, han fik udbetalt i 1949 efter et kursus på Hjemmeværnsskolen.

Med til scrapbogen hører også maskinskrevne øvelsesaviser, avisudklip og nedfældede tanker fra de unge år. Et af avisudklippene stammer fra dengang hans gruppe vandt en landsdækkende konkurrence for jernbanehjemmeværnets udvalgte hold på Fyn. På det tidspunkt kunne jernbanehjemmeværnet mønstre

1.000 mand. Trofæet – en flot skibsklokke – for førstepladsen har han stadig.

Den diplomatiske iværksætter

Med sin diplomatiske sans kastede Bendt sig over informations- og rekrutteringsarbejdet i jernbanehjemmeværnet. Bendt brugte meget tid på at rejse rundt i Jylland og på Fyn for at overbevise banens mænd om at gå med ind i hjemmeværnsarbejdet.

"Mange ved jernbanen havde været aktive i modstandsbevægelsen, så forsvarsviljen var klart til stede. Men der var forskellige grupper, så det krævede da lidt diplomatisk snilde," forklarer Bendt, der med et nutidigt udtryk nok ville være blevet kaldt for en typisk iværksætter.

Både for Svend Aage og Bendt gjaldt, at hjemmeværnsarbejdet beslaglagde meget af deres fritid – de så ikke voldsomt meget til deres koner og børn. Bendt betror, at han på et tidspunkt var nødt til at vælge mellem nogle af

sine mange tillidshverv – han var en overgang både kolonnechef for de gule spejdere i Århus, aktiv i den lokale beboerforening, som han selv havde været med til at stifte, og formand for distriktsudvalget. Nå ja, så var der også lige partiarbejdet hos Socialdemokratiet.

"Så blev min kone og jeg enige om, at jeg måtte vælge. Hjemmeværnet trak det længste strå til fordel for spejderne. Det har jeg aldrig fortrudt."

Venskabet

For de to gamle modstandsfolk blev mødet i jernbanehjemmeværnet også grundstenen til et livslangt venskab, som de har bevaret intakt.

"Vi har kunnet bruge hinanden og få talt om nogle af de oplevelser, der tyngede også fra tiden i modstandsbevægelsen. Der var ting, vi ikke kunne dele med vores koner. Vi har da også grædet adskillige gange ved hinandens skuldre," siger de samstemmende.

Den dag i dag gløder telefonlinjerne mellem

På billedet ses Svend Aages dolk, som han beslaglagde som modstandsmand under besættelsen. Desuden gamle avisudklip og et krus vundet i en konkurrence.

Århus og Esbjerg, og de to gamle venner snakker jævnligt sammen. Desuden mødes de via deres historiske arbejde i jernbanehjemmeværnet. For nylig var de i Skanderborg for at foretage registreringer af historisk materiale.

Så da de bliver spurgt om, hvad hjemmeværnet har betydet, kommer det prompte fra Svend Aage:

"Alt – jamen hjemmeværnet har betydet alt. Det har givet mit liv indhold og mulighed for at få en masse pragtfulde kammerater og oplevelser, som jeg ikke ville være foruden. Jeg havde ikke holdt mig så frisk og rank uden arbejdet og virket i hjemmeværnet. Det har givet tilværelsen mening."

Videobåndene

De gamle forhenværende modstandsfolk har i dag kastet sig over det historiske arbejde i deres tredje alder. De er flittige og bruger gerne tiden på at få registreret gamle arkivalier og andre ting, så minderne fra fortiden forbliver intakte for kommende generationer.

Svend Aage har trods sin høje alder endog kastet sig over filmmediet. Som medlem af en videogruppe har han siden 1988 forevigt gamle hjemmeværnsfolk for at få deres oplevelser bevaret for eftertiden. Med sin Sony video har han rejst land og rige tyndt, så de mange gode fortællinger fra hjemmeværnets start er kommet på bånd. Hvert år er der blevet

produceret en dvd på baggrund af videooptagelserne med de historiske minder.

"Jamen det er da også med til at holde mig i vigør," siger Svend Aage med glimt i øjet.

Ånden

Selv om der er mange minder, når sådan to gamle modstands- og hjemmeværnsfolk kigger tilbage på et langt liv i den spættede uniform, har de også blik for det nye hjemmeværn med de nutidige udfordringer.

"Det er jo vigtigt, at hjemmeværnet hele tiden fornyer sig med nye uddannelser og nye opgaver. Tiden står jo ikke stille. Det er tilstedeværelsen i Afghanistan også et godt eksempel på," lyder det fra de to gamle hjemmeværnsfolk.

Så selvfølgelig vil hjemmeværnet fortsætte med at eksistere. Men det bliver i en anden ånd, end den de er flasket op med.

"Ånden fra dengang med 'Aldrig mere 9. april' – den forsvinder i løbet af ti år. Vi er jo nogle af de sidste, der kan huske tiden fra dengang," forudser Svend Aage.

Så smutter Svend Aage og Bendt ud for at lade sig fotografere. Som to aldrende filmstjerner får de hurtigt smilerynkerne lagt i de rette folder. Sætter sig til sidst på to store sten. Som symbol på det solide kammeratskab, de fik beseglet i hjemmeværnet.

Portræt

Bendt Thomsen

- Historiker og medlem af jernbanehjemmeværnets historiske udvalg.
- Medlem af hjemmeværnet siden 1. april i 1949. Først i et grønt hjemmeværnskompagni i Århus. Fortsatte i 1951 i jernbanehjemmeværnet i Århus.
- Virkede i mange år som informationsofficer og var i en periode formand for distriktsudvalget i Århus.
- Aktiv i modstandsbevægelsen og politisk aktiv i Dansk Socialdemokratisk Ungdom.
- Tidligere ansat ved centralværkstedet i DSB i Århus.
- Alder: 86 år. Bor i Århus.

Portræt

Svend Aage Hansen

- Historiker og tilknyttet Hjemmeværnskompagni Esbjerg.
- Medlem af hjemmeværnet 1. april 1949 med start i kompagni 307 i Esbjerg som delingsfører. Rykkede i 1951 over i jernbanehjemmeværnet i Esbjerg.
- Medlem af jernbanehjemmeværnets historiske udvalg.
- Mangeårig instruktør i jernbanehjemmeværnet.
- Som ung politisk aktiv i Dansk Socialdemokratisk Ungdom og en kort overgang hos Kommunisterne.
- Soldat ved marinen i 1939 og aktiv i modstandsbevægelsen.
- Tidligere ansat ved DSB som håndværker ved remisen i Esbjerg.
- Alder: 90 år. Bor i Esbjerg.

I januar 2009 gav Hjemmeværnets
Musikkorps København nytårskoncert
på Københavns Rådhus.

Noget ved musikken

MUSIK Uden musik- og
tambourkorps ikke noget
hjemmeværn. De har været
med lige fra starten. De
16 korps er efterspurgt
i hele landet.

AF JAKOB EBERHARDT

FOTO: OLE BO JENSEN

De har været med hele vejen fra 1949. Og de lever stadig i bedste velgående.

Hjemmeværnets i alt 16 musik- og tambourkorps er en væsentlig del af hjemmeværnets arbejde for at synliggøre sig selv. Ud over at optræde til hjemmeværnets officielle begivenheder, såsom 4. maj-arrangementer, tegnoverrækkelser og hvervearrangementer, deltager orkestrene ved byfester, indvielser, udstillinger, jubilæer samt jule- og nytårskonserter. Derudover støtter hjemmeværnets orkestre ved det øvrige forsvars arrangementer, herunder parader.

Hjemmeværnets orkestre er spredt ud over hele Danmark. Hærhjemmeværnet, marinehjemmeværnet og flyverhjemmeværnet har alle tilknyttet musik- og tambourkorps.

Orkestrene spiller hver især ved cirka 20 arrangementer om året, hvoraf nogle foregår i udlandet. Blandt andet deltager et hjemmeværnsorkester hvert år ved Nijmegen-marchen i Holland.

Et musikkorps er enten et brassband, det vil sige, at det består af messing- og slagtojsinstrumenter, eller et harmoniorkester, som består af messing- og træblæsere samt slagtojsinstrumenter.

Musikkorpsene spiller militærmusik og rytmisk musik samt populær- og klassisk musik, mens et tambourkorps spiller marchmusik og netop skal kunne spille, mens det marcherer. Det består normalt af en fløjtegruppe og en trommegruppe, mens trompeter i nogle tilfælde indgår.

Hjemmeværnskommandoen

Generalstok • Kastellet 82 • 2100 København Ø • Tlf.: 33 47 93 00 • E-mail: info@hvj.dk • www.hvj.dk